

STICHTING SPORTFONDSEN PENSIOENFONDS

JAARVERSLAG 2015

1 INHOUD

1	INHOUD	2
2	KENGETALLEN EN KERNCIJFERS.....	3
2.1	MEERJARENOVERZICHT VAN KENGETALLEN EN KERNCIJFERS	3
2.2	TOELICHTING OP DOEL EN FUNCTIE MEERJARENOVERZICHT.....	5
3	VERSLAG VAN HET BESTUUR	6
3.1	PROFIEL.....	6
3.2	ORGANISATIE	10
3.3	VERSLAG VAN DE VISITATIECOMMISSIE.....	16
3.4	VERSLAG VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN.....	18
3.5	VERSLAG VAN HET BESTUUR	20
3.6	FINANCIËLE PARAGRAAF	27
3.7	BELEGGINGEN	32
3.8	PENSIOEN	40
3.9	ACTUARIAAT.....	43
3.10	RISICO	45
3.11	TOEKOMSTPARAGRAAF	48
4	JAARREKENING	52
4.1	BALANS PER 31 DECEMBER 2015 (NA BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN)52	
4.2	STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2015	54
4.3	BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN.....	55
4.4	KASSTROOMOVERZICHT OVER 2015	56
4.5	TOELICHTING BEHORENDE TOT DE JAARREKENING 2015	57
4.5.1	INLEIDING.....	57
4.5.2	OVEREENSTEMMINGSVERKLARING.....	57
4.5.3	TOELICHTINGEN.....	57
4.5.4	GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING EN RESULTAATBEPALING.....	58
4.5.5	TOELICHTING OP DE BALANS.....	63
4.5.6	RISICOBEBEER EN DERIVATEN	72
4.5.7	NIET IN BALANS OPGENOMEN VORDERINGEN EN VERPLICHTINGEN	79
4.5.8	VERBONDEN PARTIJEN	80
4.5.9	TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN.....	81
4.5.10	BELASTINGEN.....	87
5	OVERIGE GEGEVENS	88
5.1	STATUTAIRE REGELING OMTRENT DE BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN 88	
5.2	VERWACHTE WIJZIGINGEN IN HET KOMEND JAAR	88
5.3	GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM	88
5.4	ACTUARIËLE VERKLARING	89
5.5	CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT.....	91

2 KENGETALLEN EN KERNCIJFERS

2.1 Meerjarenoverzicht van kengetallen en kerncijfers

	2015	2014	2013	2012	2011
Deelnemers					
Deelnemers	1.771	1.821	1.829	1.898	1.853
Arbeidsongeschikten	49	55	58	58	67
Gewezen deelnemers	3.657	3.274	3.108	2.912	3.633
Pensioengerechtigden	<u>1.021</u>	<u>957</u>	<u>886</u>	<u>819</u>	<u>779</u>
Totaal aantal deelnemers	6.498	6.107	5.881	5.687	6.332
Ouderdomspensioen	825	774	721	662	631
Nabestaanden- en wezenpensioen	<u>196</u>	<u>183</u>	<u>165</u>	<u>157</u>	<u>148</u>
Totaal pensioengerechtigden	1.021	957	886	819	779
<i>Bedragen in €*1.000</i>					
Pensioenuitvoering					
Feitelijke premie ¹	5.154	4.335	4.466	4.404	4.377
Kostendeekkende premie	7.669	3.963	4.525	4.469	4.369
Gedempte premie	5.116	-	-	-	-
Pensioenuitvoeringskosten	1.021	986	805	806	807
Uitvoeringskosten per deelnemer ²	359	348	325	325	316
Ouderdomspensioen	4.794	4.486	4.186	4.001	3.492
Wezenpensioen/afkopen	55	79	77	802	87
Nabestaandenpensioen	<u>816</u>	<u>662</u>	<u>591</u>	<u>571</u>	<u>539</u>
Totaal pensioenuitkeringen	5.665	5.227	4.854	5.374	4.118
Saldo overdracht van rechten	7	-49	-92	4	-38
Vermogenssituatie en solvabiliteit					
Eigen vermogen	47.251	49.487	43.223	30.135	26.813
Technische voorzieningen	227.964	212.542	174.885	181.858	166.758
Minimaal vereist eigen vermogen ³	8.263	224	201	201	202
Vereist eigen vermogen ³	4.637	224	201	201	202
Beleidsdekkingsgraad (in %)	118,4	-	-	-	-
Pensioenfondsdekkingsgraad (in %)	-	104,4	105,9	98,5	94,8
Dekkingsgraad (in %)	120,7	123,3	124,7	116,6	116,1
Vereiste dekkingsgraad (in %) ³	102,0	-	-	-	-
Reële dekkingsgraad (in %)	96,5	-	-	-	-

¹ Zie voor een toelichting op de feitelijke -, gedempte en kostendeekkende premie paragraaf 3.6.

² Het aantal deelnemers is hierbij de som van de actieve en gepensioneerdde deelnemers overeenkomstig de aanbevelingen Uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie. Het bedrag is in euro's.

³ Volgens definitie nFTK

	2015	2014	2013	2012	2011
Toeslagverlening					
Toeslag actieven/ao-ers (in %) ⁴	2,00	0,21	0,00	0,00	0,00
Toeslag pensioenger./slapers (in %) ⁴	2,00	0,16	0,00	0,00	0,00
Toeslag prépensioen (in %)	0,00	0,21	0,00	0,00	0,00
Beleggingsportefeuille					
<i>Totaal</i>					
Aandelen	74.861	61.108	61.872	55.193	40.733
Vastrentende waarde	143.639	138.503	114.864	114.797	111.460
Derivaten / vorderingen	<u>-302</u>	<u>22.314</u>	<u>8.509</u>	<u>9.154</u>	<u>5.814</u>
Totaal beleggingen	218.198	221.925	185.245	179.144	158.007
<i>Verzekerd depot</i>					
Aandelen	51.443	61.108	61.872	55.193	40.733
Vastrentende waarde	118.567	138.503	114.864	114.797	111.460
Derivaten / vorderingen	<u>-302</u>	<u>22.314</u>	<u>8.509</u>	<u>9.154</u>	<u>5.814</u>
Totaal beleggingen	169.708	221.925	185.245	179.144	158.007
<i>Eigen beheer</i>					
Aandelen	23.418	-	-	-	-
Vastrentende waarde	25.072	-	-	-	-
Derivaten / vorderingen	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Totaal beleggingen	48.490	-	-	-	-
Beleggingsopbrengsten					
Overrentedeling verzekerd depot	2.154	9.356	12.411	2.956	77
Beleggingsopbrengsten eigen beheer	769	-	-	-	-
Beleggingsperformance					
Beleggingsrendement ⁵	1,61%	21,37%	4,36%	14,06%	8,25%
Beleggingsrendement afgelopen 5 jr. ⁶	9,9%	11,7%	9,8%	8,3%	5,7%
Kosten vermogensbeheer in % van gemiddeld belegd vermogen	0,29%	0,26%	0,24%	0,23%	0,23%
TV actieven als % van totale TV	33,5%	34,8%	33,3%	34,7%	35,2%

⁴ Per 1 januari 2015 zijn alle pensioenaanspraken en -rechten als voorschot op toekomstige toeslagen verhoogd met 2%.

⁵ Met ingang van 2015 betreft dit het rendement van de beleggingen eigen beheer. Daarvoor betreft dit de beleggingen binnen het garantiecontract

⁶ Meetkundig gemiddelde

2.2 Toelichting op doel en functie meerjarenoverzicht

Het doel van het meerjarenoverzicht is inzicht te geven in de belangrijkste kengetallen en kerncijfers over de afgelopen vijf jaar.

De dekkingsgraad is het quotiënt van het pensioenvermogen en de voorziening pensioenverplichtingen.

De portefeuillerendementen zijn vóór aftrek management-, custodian en overige kosten.

3 VERSLAG VAN HET BESTUUR

3.1 Profiel

Stichting Sportfondsen Pensioenfonds, statutair gevestigd te Amsterdam, is opgericht in 1943. De laatste statutenwijziging was op 22 september 2014. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 810085975. Het fonds is een ondernemingspensioenfonds en is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

De missie van het pensioenfonds is om binnen de grenzen van haar middelen de bij de aangesloten ondernemingen werkzame deelnemers en gewezen deelnemers, alsmede hun nagelaten betrekkingen of partner, te beschermen tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en overlijden.

Het fonds voorziet hiertoe in het op lange termijn verstrekken van de nominale pensioenaanspraken en pensioenrechten en streeft hierbij naar maximaal het waardevast houden van de opgebouwde pensioenen, de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenaanspraken. In het kader van de vrijstelling van het bedrijfstakpensioenfonds zijn de pensioenregeling en de toeslagverlening minstens gelijkwaardig aan de pensioenregeling en toeslagverlening van de Stichting Pensioenfonds Recreatie.

Ook draagt het fonds zorg voor duidelijke en klantgerichte communicatie met alle belanghebbenden.

Deze missie heeft het bestuur vertaald naar de volgende visie:

De Stichting Sportfondsen Pensioenfonds is zich bewust van haar verantwoordelijkheid om te zorgen voor een inkomen bij pensionering en overlijden. De ambitie van het fonds is om de pensioenregeling zoals die door Sportfondsen en haar werknemers is afgesproken tijdig en accuraat uit te (laten) voeren. Dit houdt onder meer in dat het pensioenfonds zorgt voor een nominaal pensioen met de mogelijkheid tot toeslagverlening.

Het pensioenfonds houdt daarbij rekening met alle omgevingsfactoren, zoals de steeds veranderende conjuncturele omgeving, de wet- en regelgeving, de vergrijzing etc.

Integriteit en deskundigheid vormen de basis voor het handelen van het pensioenfonds.

en strategie:

Stichting Sportfondsen Pensioenfonds streeft ernaar om de belangen van haar deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden zeker te stellen. Dit doet zij door haar zelfstandigheid te versterken en bepaalde risico's middels verzekering af te dekken.

Het fonds is de afgelopen jaren geslaagd in het handhaven van de nominale pensioenaanspraken en pensioenrechten. Van korting op de pensioenaanspraken is geen sprake geweest. Door de economische omstandigheden is het niet geslaagd in het waardevast houden van de opgebouwde pensioenen, de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenaanspraken. Als gevolg van de resultaten van de laatste jaren was per 1 januari 2014 weer een beperkte toeslagverlening mogelijk en is per 1 januari 2015 een indexatie van 2% verleend als voorschot op toekomstige indexaties.

Het is in de huidige economische omstandigheden niet mogelijk gebleken om het garantiecontract met Aegon Levensverzekering NV te verlengen of bij een andere verzekeraar een vergelijkbaar contract af te sluiten. Daarom heeft het bestuur van het pensioenfonds, na alle mogelijkheden overwogen te hebben, besloten om vanaf 1 januari 2015 over te gaan op eigen beheer. De tot en met 2014 opgebouwde aanspraken blijven achter in het garantiecontract van Aegon Levensverzekering NV. Voor het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico is een stop-loss contract met SRLV N.V. afgesloten.

Het fonds heeft in 2014 een pensioenadministrateur, Appel Pensioenuitvoering bv (voorheen First Pensions Administration Partners B.V.) en een vermogensbeheerder, Aegon Investment Management B.V. geselecteerd. In 2015 zijn selectieprocedures uitgevoerd voor het actuariel advies, de actuariële certificering en het beleggingsadvies. Na een uitgebreid selectieproces is gekozen voor Jeroen Hilbrands van FLOXX Solutions and Valuations B.V. als adviserend actuaris, Milliman Pensioenen v.o.f. als certificerend actuaris en Lucienne Luyten van Mercer (Nederland) B.V. als beleggingsadviseur. Bij de selectie is naast prijs en kwaliteit ook gekeken naar andere criteria, zoals beloningsbeleid en het beschikken over een klachten- en een klokkenluidersregeling. De overgang van adviserend actuaris gaat in per 1 juli 2016, Milliman Pensioenen v.o.f. neemt de certificering over vanaf het jaarwerk over 2016. Mevrouw Luyten was al de beleggingsadviseur van het fonds.

Beleid en verantwoording

Het fonds geeft uitvoering aan het pensioenreglement zoals overeengekomen in de met de aangesloten ondernemingen gesloten uitvoeringsovereenkomst(en). Deze uitvoering bestaat uit het beleggen van het beschikbare vermogen, het doen van uitkeringen en het informeren van belanghebbenden. Hiertoe wordt voor 65 aangesloten ondernemingen en 6.498 deelnemers, gewezen deelnemers/slapers en gepensioneerden einde 2015 EUR 218 miljoen vermogen belegd.

In de uitvoeringsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de beleidsruimte van het bestuur. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de uitvoering en houdt als “goed huisvader” de regie over de werkzaamheden van het fonds.

In de Actuariële en Beleidstechnische Nota (ABTN) zijn de opzet van het fonds, de risicoanalyse en wijze van uitvoering gedocumenteerd. Onderdeel van het beleid is een noodprocedure waarin is beschreven hoe het fonds omgaat met de besluitvorming in spoedeisende situaties. Deze noodprocedure is onderdeel van het crisisplan van het fonds dat als bijlage bij de ABTN is opgenomen.

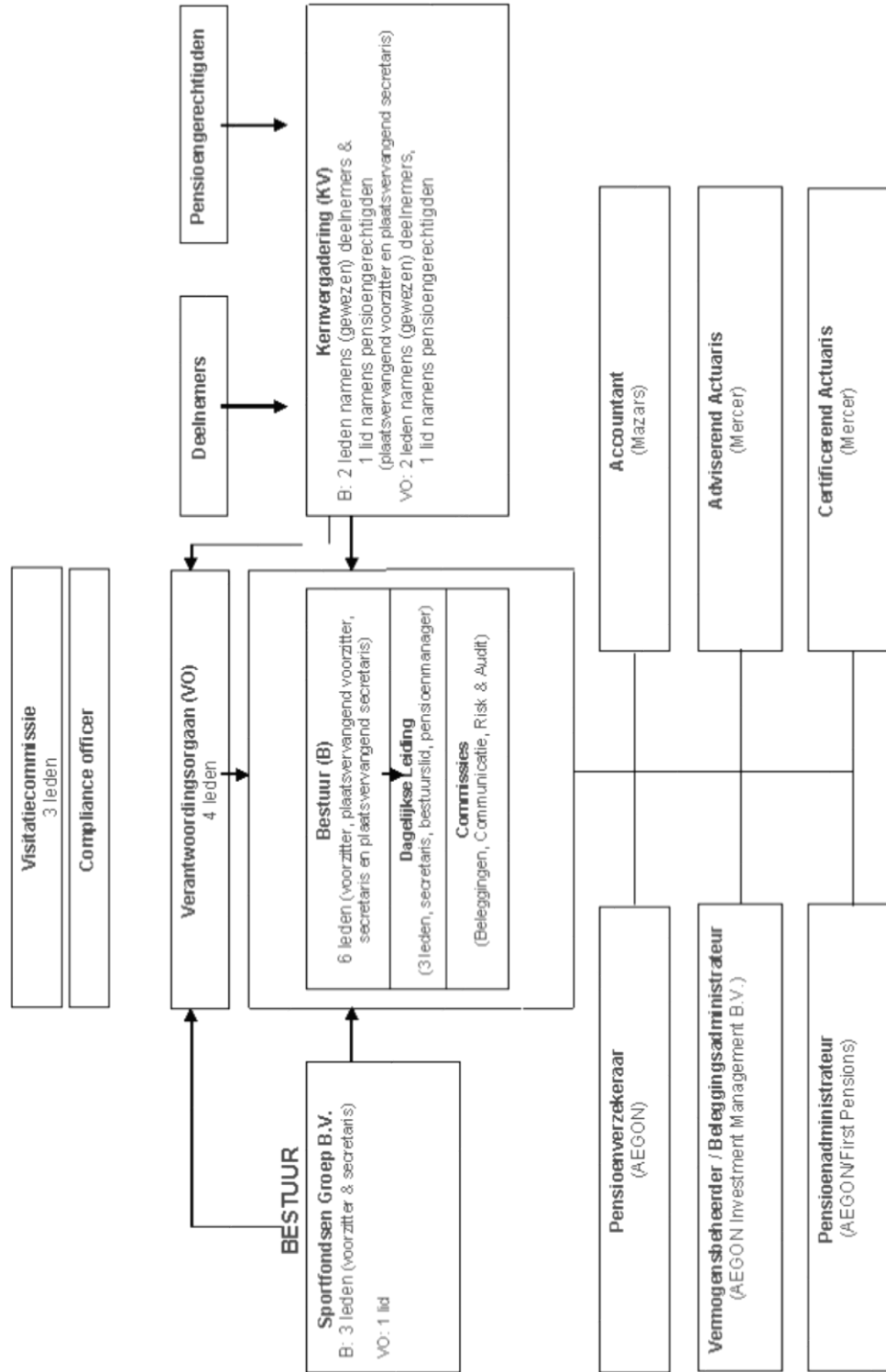
De uitvoeringsovereenkomst(en), het (de) pensioenreglement(en) en de ABTN zijn beschikbaar op de website van het pensioenfonds:

<http://www.sportfondsen.nl/pensioenfonds>

Uitgangspunt in het handelen van ieder individueel bestuurslid en het bestuur als geheel is dat hij/het handelt in het belang van alle belanghebbenden van het fonds, rekening houdend met de korte- en langetermijneffecten van maatregelen. De overwegingen van het bestuur worden in de notulen van de bestuursvergaderingen vastgelegd.

In dit bestuursverslag worden de overwegingen bij belangrijke besluiten in 2015 rondom toeslagbeleid, benoemingen, keuze van dienstverleners en beleggingsbeleid toegelicht. Het bestuur weegt in zijn besluitvorming de aanbevelingen van het toezichtorgaan mee en gaat een dialoog aan met het verantwoordingsorgaan bij het afleggen van verantwoording.

3.1.1. Organogram Stichting Sportfondsen Pensioenfonds

3.2 Organisatie

Bestuur

De samenstelling van het bestuur in 2015 is als volgt:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Lid sinds	Einde zittingsduur
Drs. R.P. van Leeuwen	Voorzitter	Werkgevers	2003	2017
E.J. Tromp	Secretaris	Werkgevers	2010	2017
S.J. Boer MBA	Bestuurslid	Werkgevers	2012	2017
Ing. M.J. Bijl ¹	Plv. secretaris	Pensioengerechtigden	2010	2015
S. Bruinings ¹	Plv. voorzitter	Werknemers	2007	2015
E.T.M. Hermesen ²	Aspirant lid	Werknemers	2016	2019
Prof. Dr. J.H.R. van de Poel ³	Aspirant lid	Pensioengerechtigden	2016	2019
J.C. van Egmond Msc ³	Aspirant lid	Werknemers	2016	2019

1. De heren Bijl en Bruinings zijn per 18 september 2015 afgetreden.
2. Mevrouw Hermesen is op 14 november 2014 door de kernvergadering voorgedragen en, na goedkeuring door DNB, in 2016 benoemd.
3. De heren Van de Poel en Van Egmond zijn op 18 september 2015 door de kernvergadering voorgedragen en, na goedkeuring door DNB, in 2016 benoemd.

In het verslagjaar hebben de heren Van Leeuwen, Tromp, Boer en Bruinings de toetsingsprocedure bij De Nederlandsche Bank met goed gevolg doorlopen.

Het bestuur van het fonds heeft de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden uitbesteed aan een uitvoeringsorganisatie, te weten Appel Pensioenuitvoering B.V. Deze werkzaamheden betreffen de pensioenadministratie.

Het vermogensbeheer is ondergebracht bij Aegon Investment Management B.V., te Den Haag. Het fonds wordt hierbij geadviseerd door Drs. L.C.J.M. Luyten RBA van Mercer (Nederland) B.V. te Amstelveen.

Uitgangspunt is dat het bestuur, conform de eisen van de Pensioenwet, verantwoordelijk is en blijft voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken. Het bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden conform de statuten en reglementen van het fonds, in overeenstemming met de vastlegging in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN).

Dagelijkse leiding

De dagelijkse leiding bestaat uit de secretaris, de heer Tromp, een bestuurslid, de heer Boer en de pensioenmanager, de heer Van Til.

Verantwoordingsorgaan (VO)

Het VO vertegenwoordigt alle belanghebbenden van het fonds. Uitgangspunt in het handelen van ieder individueel lid van het VO en het VO als geheel is dat hij/het handelt in het belang van alle belanghebbenden van het fonds, rekening houdend met de korte- en langetermijneffecten van maatregelen.

Het bestuur van het pensioenfonds legt verantwoording af aan het VO over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd.

Het VO heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van het intern toezicht, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst. Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop, bekend gemaakt en in het jaarverslag opgenomen. Bovendien heeft het VO een uitgebreid adviesrecht.

Het verantwoordingsorgaan is per 31 december 2015 als volgt samengesteld:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Lid sinds	Einde zittingsduur
Mr. A.W.A. Joosen	Voorzitter	Werkgevers	2011	2017
R.J. Stoop AA	Secretaris	Werknemers	2011	2017
L. van Diggelen RA	Lid	Pensioengerechtigden	2011	2017
E. van der Velden ¹	Lid	Werknemers	2014	2015

1. Mevrouw Van der Velden is per 31 december 2015 afgetreden.

Intern toezicht

Het interne toezicht wordt uitgevoerd door de visitatiecommissie. Dit intern toezichtorgaan heeft als taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. Het orgaan onderhoudt een actieve dialoog met het bestuur. Het is belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Het toezichtorgaan rapporteert zijn bevindingen aan het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de werkgever. Het interne toezicht betreft in zijn toezicht de naleving door het fonds van de normen in de Code Pensioenfondsen.

Het orgaan doet verslag van zijn bevindingen in de Overige gegevens van het jaarverslag.

Deze visitatiecommissie bestaat uit drie onafhankelijke leden, te weten

Naam
A. Eikenboom (Voorzitter)
J. Born
B. Kiffen

Diversiteit bestuur en overige gremia

Het bestuur bestaat per 31 december 2015 uit vijf mannen en een vrouw en het verantwoordingsorgaan uit drie mannen en een vrouw. Het bestuur blijft ernaar streven om binnen de organen van het fonds een zo goed mogelijke afspiegeling van het deelnemerbestand te bewerkstelligen. Het bestuur zet zich in om in alle organen van het fonds zowel leden van onder als boven de leeftijd van 40 jaar te benoemen en ook minstens een vrouw. Ook van de visitatiecommissie wordt dit gevraagd. Ultimo 2015 wordt nog niet geheel voldaan aan de doelstelling, omdat alle leden van het verantwoordingsorgaan en de visitatiecommissie boven de 40 zijn. Na het aftreden van mevrouw Van der Velden zoekt het bestuur naar een nieuw vrouwelijk lid van onder de 40. Bij het rouleren binnen de visitatiecommissie zal ook naar een lid van onder de 40 gezocht worden.

Uitvoering, uitbesteding en kosten

Het bestuur heeft tot en met 2014 de pensioenadministratie, de beleggingsadministratie en de belegging van het vermogen van het pensioenfonds uitbesteed aan Aegon Levensverzekering N.V. die tevens als verzekeraar optrad. De condities van de uitbesteding zijn vastgelegd in de met de verzekeraar gesloten verzekeringsovereenkomst met inbegrip van de bijbehorende Service Level Agreement.

Nadat het in de huidige economische omstandigheden niet mogelijk gebleken was om het garantiecontract met Aegon te verlengen of bij een andere verzekeraar een vergelijkbaar contract af te sluiten, heeft het bestuur van het pensioenfonds, na alle mogelijkheden overwogen te hebben, besloten om vanaf 1 januari 2015 over te gaan op eigen beheer. De tot en met 2014 opgebouwde aanspraken blijven achter in het garantiecontract van Aegon. Voor het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico is een stop-loss contract met Zwitserleven afgesloten.

De pensioenadministratie is nu ondergebracht bij Appel Pensioenuitvoering (voorheen First Pensions) en het vermogensbeheerder bij Aegon Investment Management. De condities van deze uitbestedingen zijn vastgelegd in een overeenkomst met inbegrip van de bijbehorende Service Level Agreements.

Het bestuur houdt nauwgezet toezicht op de uitbestede werkzaamheden. In het verlengde hiervan is het bestuur verantwoordelijk voor het uitvoeren van controlemaatregelen gericht op de juiste en volledige registratie van de gegevens van het pensioenfonds. De betreffende controlemaatregelen zijn gericht op de volgende controlegebieden:

- ✓ integriteit en deskundigheid van het bestuur;
- ✓ administratie;
- ✓ juistheid van de door de werkgevers aangeleverde gegevens;
- ✓ vermogensbeheer.

Interne beheersingsorganisatie

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitvoeren van controlemaatregelen gericht op het adequaat beheersen van alle voorkomende bedrijfsprocessen, met inbegrip van een juiste en volledige registratie en verslaglegging van de gegevens van het pensioenfonds. Als uitvloeisel van die verantwoordelijkheid wordt gestuurd op het zoveel mogelijk beperken van risico's die samenhangen met uitbestede processen.

Het bestuur vergadert in beginsel ten minste vier keer per jaar om alle voorkomende aangelegenheden te bespreken en om te bezien of de voortgang van de processen naar behoren verloopt.

Voor wat betreft de controle op integriteit heeft het pensioenfonds een gedragscode opgesteld. Aangaande de toetsing op de in het bestuur aanwezige deskundigheid, hanteert het bestuur een deskundigheidsplan. De gedragscode en het deskundigheidsplan worden ten minste één maal per jaar aan de orde gesteld bij een bestuursvergadering.

De pensioenadministratie, de beleggingsadministratie en het vermogensbeheer zijn volledig uitbesteed. Het secretariaat wordt gevoerd door de dagelijkse leiding. Het pensioenfonds heeft geen personeel in dienst, maar maakt voor wat betreft de te verrichten werkzaamheden gebruik van ingeleende krachten van Sportfondsen Nederland B.V. Voor alle uitbestedingen zijn contracten afgesloten.

Nadat in 2014 een selectieprocedure voor de accountant en de administrateur heeft plaatsgevonden, is in 2015 een uitbestedingstraject gestart om de actuariel adviseur, certificerend actuaris en beleggingsadviseur te kiezen. Alle externe partijen zijn op deze wijze vernieuwd behalve de beleggingsadviseur, waar gekozen is om Mercer (Nederland) B.V. te handhaven.

Kernvergadering

Het fonds kent een kernvergadering. Deze vergadering komt in ieder geval eenmaal per jaar bijeen. De rechten en plichten zijn vastgelegd in de statuten.

Beleggingscommissie

Het bestuur heeft in 2015 een beleggingscommissie benoemd die het bestuur adviseert ten aanzien van de beleggingen. De beleggingscommissie heeft onder meer tot taak het definiëren van de meest ideale beleggingsstructuur voor het fonds, de selectie van de vermogensbeheerder(s), de monitoring van het vermogensbeheer, alsmede de monitoring van de risico's die met de beleggingen samenhangen. De taken van de beleggingscommissie worden omschreven in de ABTN. De commissie is per 31 december 2015 als volgt samengesteld:

Naam	Functie
Prof. Dr. J.H.R. v.d. Poel	Voorzitter
E.J. Tromp	Lid
J.C. van Egmond Msc	Lid
Drs. L.C.J.M. Luyten RBA	Extern adviseur

Risk & Auditcommissie

Het bestuur heeft in 2015 een Risk en Auditcommissie ingesteld die zich met name bezighoudt met de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen met betrekking tot de niet-financiële risico's, het toezicht op de naleving van de relevante wet- en regelgeving en het toezicht op de werking van de integriteitscode.

De commissie is per 31 december 2015 als volgt samengesteld:

Naam	Functie
E.J. Tromp	Voorzitter
S.J. Boer MBA	Lid
E.T.M. Hermsen	Lid

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie heeft als taak om het bestuur te adviseren over voorstellen voor de communicatie aan deelnemers. Dit betreft onder meer de ‘vertaling’ van het pensioenreglement in de pensioenleeswijzer, het voorlichtingsfilmpje, het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) en de website met pensioen 1-2-3.

De commissie is per 31 december 2015 als volgt samengesteld:

Naam	Functie
S.J. Boer MBA	Voorzitter
E.T.M. Hermsen	Lid
R.E.J. Visser	Lid
G. van der Schoor	Extern adviseur

Compliance officer

De compliance officer van het fonds is de heer W.E.M. Reeuwijk AA/RB. De voornaamste taken van de compliance officer omvatten:

- ✓ Onafhankelijk toezicht op de naleving van de gedragscode.
- ✓ Onafhankelijk toezicht op de naleving van wettelijke regelingen.

De taken leiden onder meer tot het toetsen van de naleving van wet- en regelgeving met betrekking tot onder andere koersgevoelige informatie en privé-effectentransacties door het bestuur en de medewerkers van het pensioenfonds.

De compliance officer bewaakt dat het fonds voldoet aan de voor het fonds van toepassing zijnde actuele wet- en regelgeving op het gebied van compliance. De compliance officer heeft een rapport over 2015 opgesteld. In het verslagjaar zijn door de compliance officer geen bijzonderheden gemeld.

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft kennis genomen van het verslag van de compliance officer en dankt de compliance officer voor zijn rapport. Het gehele rapport is te vinden op de website van het pensioenfonds.

Externe ondersteuning

Het fonds werd bijgestaan door de volgende externe deskundigen:

Functie	Externe partij
Accountant	O. Opzitter RA van Mazars Paardekooper Hoffman Accountants N.V. te Capelle a/d IJssel
Administrateur	Appel Pensioenuitvoering B.V. te Almere
Adviserend actuaris	Drs. C.B. Bos AAG van Mercer (Nederland) B.V. te Amstelveen
Beleggingsdeskundige	Drs. L.C.J.M. Luyten RBA van Mercer (Nederland) B.V. te Amstelveen
Bestuursondersteuning	Sportfondsen Nederland B.V. te Amsterdam
Certificerend actuaris	Drs. E.L. van den Doel AAG van Mercer (Nederland) B.V. te Amstelveen
Vermogensbeheerder	Aegon Investment Management B.V., te Den Haag
Custodian	Kas Bank N.V.

3.3 Verslag van de visitatiecommissie

Het bestuur van de Stichting Sportfondsen Pensioenfonds heeft in het kader van intern toezicht in 2016 een visitatie laten uitvoeren door de samenwerkende bureaus Basis & Beleid Organisatieadviseurs B.V. en PMA Consult. De visitatiecommissie bestond uit de Joost Borm, Antoinetta Eikenboom en Bert Kiffen.

De opdracht van het bestuur van het pensioenfonds aan de visitatiecommissie omvatte het doen van een visitatie die aansluit bij de Wet versterking bestuur pensioenfondsen en de Code Pensioenfondsen. Met het bestuur is afgesproken dat de visitatiecommissie in het eerste kwartaal van 2016 een visitatie uitvoert, daarin aandacht schenkt aan de opvolging van de aanbevelingen over 2014 en tevens bijzondere aandacht geeft aan het vermogensbeheer. De visitatiecommissie heeft op basis van documenten een analyse in de breedte gedaan en heeft ter verdieping een aantal visitatiegesprekken gevoerd. De bevindingen, conclusies en aanbevelingen van de visitatiecommissie zijn neergelegd in een concept-rapport. Op 23 maart 2016 is dit concept besproken met het bestuur en het verantwoordingsorgaan. Vervolgens heeft de visitatiecommissie het definitieve rapport opgesteld.

Sinds de vorige visitatie heeft het bestuur een aantal belangrijke stappen gezet. Het bestuur heeft kritisch naar de bezetting van het bestuur gekeken en heeft bij het ontstaan van vacatures voor bestuursleden afgevaardigd door de werknemers, gekozen voor het inschakelen van externe bestuursleden. Hiermee beoogt het bestuur meer evenwicht tussen de werkgevers- en werknemersbestuursleden aan te brengen, en het geeft daarmee invulling aan één van de aanbevelingen vanuit de vorige visitatieronde. Tevens heeft het bestuur gezocht naar een passende commissiestructuur. Deze ontwikkelingen moeten zich nog bewijzen aangezien de commissies nog maar recentelijk actief zijn en de nieuwe externe bestuursleden pas in maart 2016 zijn benoemd, als gevolg van de procedure bij DNB. Ondanks deze goede stappen blijft de visitatiecommissie het bestuur erop wijzen dat de positie en invulling van de dagelijkse leiding blijvend aandacht vraagt om voldoende evenwicht tussen de verschillende afvaardigingen maar ook tussen de dagelijkse leiding en bestuur te waarborgen. De toekomst van het bestuur staat, mede als gevolg van ontwikkelingen rond de cao, regelmatig op de agenda van het bestuur, waardoor het bestuur zich goed bewust is van de positie van het fonds in de sector.

Het bestuur heeft met het inschakelen van de kernvergadering laten zien bij het vaststellen van de risicohouding oog te hebben voor de rol van deelnemers en gepensioneerden. In dit kader is het van belang op te merken dat het bestuur in de notulen argumentatie en onderbouwing van de gemaakte besluiten vastlegt en tevens zou het bestuur de evenwichtige belangenafweging beter in beeld kunnen brengen.

Naast de bestuurlijke inrichting heeft het bestuur als gevolg van de overgang naar eigen beheer en de wijziging van uitvoerder veel tijd moeten steken in de hierbij behorende processen. Dit alles naast de activiteiten zoals invoering nFTK en pensioencommunicatie, waar pensioenfondsen in 2015 veel tijd aan hebben moeten besteden.

De visitatiecommissie heeft oog voor de volle agenda van het bestuur, maar vindt het haar taak het bestuur erop te wijzen dat een aantal zaken voor verbetering vatbaar is. Dat betreft onder meer het risicomanagement, Code Pensioenfondsen en uitbestedingsbeleid. Tenslotte zal het bestuur zich ook moeten beraden op de discrepantie die er nu bestaat tussen de formuleringen in het visiedocument ten aanzien van met name indexatie en het daadwerkelijke gevoerde en geformuleerde beleid op dat punt.

Antoinetta Eikenboom
Joost Borm
Bert Kiffen

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft kennis genomen van het verslag van de visitatiecommissie en dankt de leden van de commissie voor bovenstaand oordeel. Het bestuur neemt de aanbevelingen van de visitatiecommissie over en heeft het risicomanagement, de Code Pensioenfondsen en het uitbestedingsbeleid op de agenda voor 2016 gezet.

Ook zal het bestuur zijn geformuleerde missie, visie en strategie opnieuw beschouwen.

3.4 Verslag van het verantwoordingsorgaan

Uit oogpunt van verantwoording waren er in 2015 enkele belangrijke ontwikkelingen. Met ingang van 1 januari 2015 heeft de Stichting Sportfondsen Pensioenfonds (SSP) naast een herverzekerde portefeuille pensioenen ook een portefeuille in eigen beheer. Het bestuur besloot daartoe toen de herverzekeringsovereenkomst die tot eind 2014 liep voor de toekomst niet op aantrekkelijke voorwaarden kon worden verlengd. Het bestuur heeft deze verantwoordelijkheid genomen en de bestuurssamenstelling aangepast. Een aantal commissies geeft verdieping aan het bestuurswerk ten aanzien van diverse belangrijke onderwerpen.

Was de hiervoor genoemde ontwikkeling specifiek voor SSP, alle pensioenfondsen werden geconfronteerd met de wijzigingen die de Wet Aanpassing Financieel Toetsingskader (nFTK) vanaf 1 januari 2015 in de Pensioenwet heeft gebracht. Die wijzigingen betreffen het premie-, beleggings- en indexatie- en kortingenbeleid. Na de invoering van het nFTK heeft het verantwoordingsorgaan met het bestuur overlegd over de (aanvangs)haalbaarheidstoets die nu jaarlijks verplicht is. Het verantwoordingsorgaan gaf zijn oordeel over de risicohouding van SSP. Volgens nFTK moet een pensioenfonds zijn beleggingsbeleid baseren op een eigen risicohouding. Voorts bracht het verantwoordingsorgaan in het verslagjaar aan het bestuur advies uit over de keuze van de methode om de kostendekkende premie te bepalen.

Het bestuur en het verantwoordingsorgaan hebben gezamenlijk vijf educatiesessies gevolgd over diverse aspecten van een pensioenfonds zoals het managen van een pensioenfonds als een financieel bedrijf, vermogens- en risicobeheer en (toezicht)rapportages.

Het verantwoordingsorgaan wil goed op de hoogte zijn van de ontwikkelingen die zich bij SSP voordoen. Dat gebeurt door kennis te nemen van de notulen van de vergaderingen van bestuur en zijn commissies. Er is ook besloten dat het verantwoordingsorgaan frequenter contact onderhoudt met de pensioenmanager en ten minste eenmaal per maand met hem overlegt over de belangrijkste onderwerpen en ontwikkelingen.

De verantwoordingsvergadering over het verslagjaar heeft plaatsgevonden op 15 juni 2016. Het verantwoordingsorgaan heeft daarin met het bestuur gesproken over de concept-jaarrekening over 2015 aan de hand van een vragenlijst die door het verantwoordingsorgaan is opgesteld. Veel aandacht werd geschonken aan de wijze waarop het bestuur met de pensioenen in eigen beheer omgaat. De vereiste documenten zoals verklaringen van accountant en actuaris waren aanwezig of zijn na de vergadering ontvangen.

Het verantwoordingsorgaan heeft opnieuw benadrukt dat het groot belang hecht aan een optimaal communicatie- en voorlichtingsbeleid van SSP voor de belanghebbenden. Het ziet uit naar het aangepaste communicatieplan waar de suggesties van het verantwoordingsorgaan in verwerkt zullen zijn, zodat het daarover een definitief advies kan uitbrengen.

Op grond van de antwoorden, toelichtingen en informatie die het verantwoordingsorgaan van het bestuur heeft ontvangen over het gevoerde en voorgenomen beleid, is het verantwoordingsorgaan van oordeel dat het bestuur in 2015 voldaan heeft aan de principes voor goed pensioenfondsbestuur en integere bedrijfsvoering.

Het verantwoordingsorgaan achtte het op grond van de ter beschikking staande informatie en de nadere toelichting door het bestuur niet nodig gebruik te maken van zijn recht om te overleggen met de actuaris en de compliance officer.

Wij spreken onze waardering uit voor het vele werk dat het bestuur in 2015 heeft verricht. Op grond van onze bevindingen geven wij een positief oordeel bij de jaarrekening over het boekjaar 2015 over het handelen van het bestuur van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds, in het bijzonder ten aanzien van het gevoerde beleid en zijn beleidskeuzes voor de toekomst.

Amsterdam, 23 juni 2016

Mr. A.W.A. Joosen
Voorzitter

R.J. Stoop AA
Secretaris

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft kennis genomen van het verslag van het verantwoordingsorgaan en dankt de leden van het orgaan voor bovenstaand positief oordeel.

3.5 Verslag van het bestuur

Bestuursmodel

In 2013 is de Wet versterking bestuur pensioenfondsen aangenomen door de wetgever. De wet is per 1 juli 2014 volledig in werking getreden. De wet biedt keuze uit een aantal bestuursmodellen. Deze modellen zijn erop gericht om de evenwichtige belangenafweging in de besturing van een pensioenfonds te versterken en de rolverdeling tussen de verschillende organen in de structuur van het pensioenfonds te optimaliseren.

Het bestuur van het fonds heeft de voor- en nadelen van de verschillende bestuursmodellen geëvalueerd. Dit heeft ertoe geleid dat het bestuur heeft besloten om met ingang van 2014 de besturing van het fonds in te richten op basis van het paritaire model. Dit houdt in dat het bestuur evenveel leden kent namens de werkgever als leden namens de werknemers en pensioengerechtigden.

Bij de keuze voor het paritaire model heeft het bestuur overwogen dat de organisatiestructuur eenvoudig en duidelijk moet blijven, kostenverhogingen niet wenselijk zijn en dat de stakeholders nauw betrokken moeten blijven bij het pensioenfonds.

De procedures rondom benoeming, ontslag en schorsing van bestuursleden of leden van het verantwoordingsorgaan zijn vastgelegd in de statuten en de reglementen van het betreffende orgaan.

In het boekjaar 2015 hebben geen wijzigingen plaatsgevonden in het bestuursmodel.

Code pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen (hierna: de Code) heeft tot doel het functioneren van pensioenfondsen te verbeteren en inzichtelijker te maken. Hiertoe zijn door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid 83 normen voor 'goed pensioenfondsbestuur' geformuleerd. De Code is gebaseerd op het 'pas toe of leg uit'-beginsel. Bepalend voor de werking van de Code is hoe de pensioenfondsen met de intenties van de Code omgaan – niet de mate waarin ze die naar de letter naleven. Dat betekent dus dat er ruimte is om af te wijken van de normen, mits dit weloverwogen gebeurt.

Het bestuur van het fonds heeft in 2015 opnieuw de naleving van de normen van de Code geïnterpreteerd. Zaken die om nadere uitvoering vroegen zijn inmiddels opgepakt door het bestuur. Het bestuur toont hiermee aan dat het een verantwoord bestuursbeleid voert. Het pensioenfonds past de normen van de Code vrijwel volledig toe. Voor zover het pensioenfonds afwijkt van de normen van de Code wordt dit hierna per norm toegelicht.

Hieronder is per norm waaraan niet voldaan wordt een toelichting opgenomen:

Nr.	Beknopte omschrijving	Reden van niet-naleving
48	Kweekvijver	Op dit moment is een persoon bij de bestuursvergaderingen aanwezig als toevoerder. Het bestuur streeft erna om dit aantal te verhogen.
49	Individuele profielschets	Op dit moment beschikt het bestuur nog alleen over een algemene profielschets. In 2016 zullen individuele profielschetsen worden opgesteld.
60	De zittingsduur van een bestuurslid is maximaal vier jaar. Een bestuurslid kan maximaal twee keer worden herbenoemd.	De heren Van Leeuwen en Tromp zijn langer dan 12 jaar actief in een bestuursfunctie. In dit kader interpreteert het bestuur de code zodanig dat de zittingsduur van bestuursleden vanaf de invoering van de code in 2014 moet worden bepaald.
68	In het bestuur en het VO zitten ten minste één lid boven en één lid onder de veertig jaar.	In het VO zat per 31 december 2015 geen lid onder de veertig jaar. Bij de benoeming in 2014 was geen jongere kandidaat beschikbaar. Het bestuur zal dit in 2016 trachten op te lossen bij de vervanging van mevrouw Van der Velden.

Deskundigheidsbevordering en bestuurlijke effectiviteit

Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het bestuur. Het bestuur toetst de geschiktheid van de bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap. Hiertoe is een algemene profielschets voor een bestuurder opgesteld. In 2016 zullen individuele profielschetsen worden opgesteld. Het programma voor permanente educatie van bestuursleden waarborgt dat de geschiktheid van bestuursleden op peil blijft en waar nodig wordt verbreed of ontwikkeld.

In het afgelopen jaar is veel aandacht besteed aan de deskundigheidsbevordering van het bestuur door een serie van kennissessies georganiseerd door First Pensions en het bijwonen van diverse symposia door verschillende bestuursleden.

De deskundigheid wordt jaarlijks getoetst (zelfevaluatie) voor individuele bestuursleden en het bestuur als geheel. De uitkomsten zijn vastgelegd in de deskundigheidsmatrix. Op basis van de toegewezen aandachtsgebieden wordt jaarlijks bepaald welke acties moeten worden ondernomen om de vereiste deskundigheid te halen respectievelijk te behouden. Het niveau van de toetsing ligt vast in de eindtermen. De deskundigheidseisen zijn ook van toepassing op de leden van het VO en het toezichtorgaan.

De uitvoering van het programma voor permanente educatie wordt gemonitord door de compliance officer.

In 2015 heeft het bestuur aan de hand van een zelfevaluatie de effectiviteit van zijn functioneren onderzocht. Op basis van de zelfevaluatie heeft het bestuur geconcludeerd dat het bestuur effectief functioneert. Er is besloten dat de bestuursleden in 2016 een kennisreflector zullen uitvoeren, op basis waarvan verdere educatiedoelen gedefinieerd zullen worden.

Naleving wet- en regelgeving en communicatie met de toezichthouder

De gedragscode voor het fonds is in 2015 door alle bestuursleden en medebeleidsbepalers getekend. De gedragscode is beschikbaar via de website van het fonds.

De ontwikkelingen in wet- en regelgeving worden door het bestuur nauwgezet gevolgd. Voor het fonds relevante wijzigingen worden geanalyseerd en de opvolging wordt besproken in de bestuursvergaderingen. In het bestuursverslag in dit jaarverslag worden de belangrijkste ontwikkelingen toegelicht.

Het bestuur is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving door het fonds.

Per 1 januari 2014 is voor pensioenfondsen in Nederland de Code Pensioenfondsen ('de Code') van kracht. Het pensioenfonds voldoet aan de vereisten uit de Code met uitzondering van de bovengenoemde bepalingen.

Aan het pensioenfonds zijn in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes opgelegd.

Het fonds heeft tijdig aan zijn verplichtingen tot informatieverstrekking aan DNB voldaan. Gedurende het jaar heeft het fonds van de toezichthouders enkele brieven van algemene aard ontvangen. Daarnaast is met DNB correspondentie gevoerd over de toetsing en benoeming van bestuurders en de overgang van een volledig verzekerd fonds naar een gedeeltelijk eigen beheer voerend fonds.

Klachten, geschillen en onregelmatigheden

Klachten en geschillen kunnen door belanghebbenden worden gemeld via de pensioenmanager of de compliance officer. De klachten- en geschillenregeling is beschikbaar op de website van het fonds.

In 2015 heeft het fonds geen klachten ontvangen.

Onregelmatigheden die binnen het fonds, zijn organen of bij de partijen aan wie taken zijn uitbesteed worden gesignaleerd kunnen worden gerapporteerd bij de compliance officer op grond van de klokkenluidersregeling van het fonds. De klokkenluidersregeling is beschikbaar op de website van het fonds. Ook bij de uitvoerder en de vermogensbeheerder zijn klokkenluidersregelingen geïmplementeerd.

Risicohouding

Inleiding

De risicohouding van het fonds is de mate waarin het pensioenfonds, na overleg met de sociale partners in de kernvergadering en na overleg met de organen van het fonds, bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het fonds te realiseren en de mate waarin het fonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het fonds.

Kwalitatieve beschrijving van de risicohouding

Het fonds voert op basis van de uitvoeringsovereenkomst de pensioenovereenkomst uit. In de pensioenovereenkomst wordt een koopkrachtambitie (loonindex voor actieven en prijsindex voor inactieven) nagestreefd tegen een acceptabel risico. Hiervoor wordt door de werkgever een vastgestelde maximale premie betaald. De verschuldigde premie dient kostendekkend te zijn. Bij de bepaling van de kostendekkende premie voor de pensioenopbouw wordt uitgegaan van een maximaal verwacht portefeuillerendement.

Het toeslagstreven van het pensioenfonds is voor het bestuur belangrijk. Het beleggingsbeleid (inclusief toeslagenbeleid) en premiebeleid is erop gericht om deze doelstelling te realiseren. Naar het oordeel van het bestuur rechtvaardigt het toeslagstreven juist een wat ruimere risicohouding. Het bestuur accepteert hierbij dat er een kans is dat de opgebouwde pensioenaanspraken en –rechten op enig moment gekort moeten worden.

Het beleid van het fonds is er, gegeven de huidige pensioenregeling en financieringsafspraken met de werkgever, primair op gericht om de pensioenen van alle deelnemers ten minste nominaal in stand te houden met daarnaast een duidelijk streven naar indexatie voor zowel actieven als inactieven. De zekerheidsnorm van het pensioenfonds is belangrijk, maar het toeslagstreven heeft evengoed een hoge prioriteit.

Kwantitatieve beschrijving van de korte termijn risicohouding

De risicohouding voor het eigen beheer depot is vertaald in een strategische beleggingsportefeuille met bandbreedtes. Ook voor de mate van renteafdekking is een strategisch beleid met bandbreedtes vastgesteld. Het korte termijn risico gemeten door middel van het Vereist Eigen Vermogen (VEV) bij de strategische beleggingsportefeuille van het eigen beheer depot, bedraagt 20,4% per 30 juni 2015.

Het VEV kan fluctueren door verschuivingen in de strategische mix binnen de bandbreedtes ten aanzien van de allocatie naar de verschillende beleggingscategorieën, de mate van afdekking van het renterisico en de keuze voor actief of passief vermogensbeheer. Na ampele overwegingen heeft het bestuur besloten een ondergrens van 116% te hanteren en een bovengrens van 128%.

Toekomstige wijzigingen van het VEV veroorzaakt door fluctuaties in de rentestand zijn toegestaan.

Het bestuur heeft beoordeeld dat deze bandbreedte acceptabel is uit hoofde van balansrisicomanagement. Tenminste eens per kwartaal zal het pensioenfonds bij DNB (via kwartaalrapportage) indienen hoe het VEV feitelijk is.

Kwantitatieve beschrijving van de lange termijn risicohouding

De risicohouding van het fonds komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets. Ondergrenzen worden vastgesteld ten aanzien van:

- ✓ het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen;
- ✓ het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het pensioenfonds;
- ✓ het pensioenresultaat dat kan worden bereikt vanuit de feitelijke dekkingsgraad in een slechtweerscenario.

Een fonds voert periodiek een haalbaarheidstoets uit die op basis van een stochastische analyse inzicht geeft in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Er is een aanvangshaalbaarheidstoets en een jaarlijkse haalbaarheidstoets.

De aanvangshaalbaarheidstoets is in 2015 voor het eerst uitgevoerd en vastgesteld naar aanleiding van invoering van het nieuwe FTK per 1 januari 2015.

Voor de bepaling van de lange termijn risicohouding is de kwalitatieve risicohouding als uitgangspunt gehanteerd.

Om invulling te geven aan het bepaalde in artikel 22 van het Besluit Financieel Toetsingskader kiest het fonds de volgende grenzen in het kader van de uitvoering van de aanvangshaalbaarheidstoets:

- ✓ De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen is gelijk aan 90%.
- ✓ De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het pensioenfonds bij het van toepassing worden van het nieuwe financiële toetsingskader is gelijk aan 90%.
- ✓ Bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets berekent het fonds vanuit de feitelijke dekkingsgraad zowel het verwachte pensioenresultaat als het pensioenresultaat in een slechtweerscenario. De maximale relatieve afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slechtweerscenario die het fonds dan acceptabel vindt is 30%. Dit betekent dat het pensioenresultaat in slechts 5% van de scenario's meer dan 30% lager mag zijn dan het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad.

Uitbesteding

Het bestuur heeft diverse malen overleg gevoerd met de uitvoeringsorganisatie over de dienstlevering overeenkomstig de service level agreement. Daarnaast heeft het bestuur op grond van zijn analyse van de interne-beheersingsrapportages (ISAE 3000/3402) aanvullende vragen gesteld aan de uitvoeringsorganisatie over bepaalde aspecten van de kwaliteit van de beheersmaatregelen.

Periodiek heeft het bestuur overleg gevoerd met de vermogensbeheerder. In dit overleg is uitvoerig stilgestaan bij de resultaten van de vermogensbeheerder. Hierop komen wij later in dit verslag nog terug. Daarnaast heeft het bestuur kennisgenomen van interne beheersingsrapportages (ISAE 3000/3402) van de vermogensbeheerder en heeft het bestuur deze geanalyseerd.

De uit de analyse naar voren komende vragen en bevindingen zijn met de vermogensbeheerder besproken. Ook is stilgestaan bij de dienstverlening door de vermogensbeheerder aan de hand van de in de service level agreement gemaakte afspraken.

Communicatie

Communicatie met de deelnemers van het fonds vindt plaats via de kernvergadering, de jaarlijkse filmpjes, presentaties in de districtsvergaderingen en de website van het fonds. De verantwoording over het gevoerde beleid en de financiële uitkomsten vindt plaats in de jaarrekening.

Begin 2016 heeft het bestuur de effectiviteit van zijn communicatiemiddelen laten onderzoeken. Deelnemers gaven aan dat een voorkeur bestaat voor digitale informatie. Mede in het kader van Pensioen 1-2-3 zal het fonds daarom steeds meer overgaan tot digitale communicatie.

De persoonlijke pensioeninformatie van de belanghebbenden van het fonds is beschikbaar via het UPO en het Pensioenregister (www.mijnpensioenoverzicht.nl). In 2015 hebben alle actieve deelnemers een UPO ontvangen.

Bestuursvergaderingen

Het bestuur van het fonds heeft het afgelopen jaar zes maal vergaderd. Naast de reguliere beleidscyclus stonden de volgende belangrijke onderwerpen op de agenda:

- ✓ Het inregelen van het eigen beheer voeren;
- ✓ Het versterken van het bestuur, het instellen van commissies en de vervanging van scheidende bestuursleden;
- ✓ De conversie van de pensioenadministratie van Aegon naar Appel Pensioenuitvoering (voorheen First Pensions);
- ✓ Het nieuwe financieel toetsingskader (nFTK) met de nieuwe actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN), de aanvangshaalbaarheidstoets (AHBT), het bepalen van de risicohouding en de afstemming hieromtrent met de kernvergadering;
- ✓ De vrijstelling van het bedrijfstakpensioenfonds Stichting Pensioenfonds Recreatie (SPR) en de toekomst van de Stichting Sportfondsen Pensioenfonds (SSP);
- ✓ Het uitbestedingsbeleid, de selectie van een actuariële adviseur, een certificerend actuaire en een beleggingsadviseur;
- ✓ Het opstellen van een nieuw communicatieplan en een meerjarenplan;
- ✓ Het afdekken van renterisico's.

In het kader van de reguliere beleidscyclus heeft het bestuur onder meer vergaderd over de jaarrekening, maatschappelijk verantwoord beleggen, de overeenkomsten met de uitvoeringsinstellingen, de ISAE en SLA rapportages van de dienstverleners, de uitkomsten van de risicoanalyse ten aanzien van de operationele risico's en de adviezen van de beleggingscommissie.

Beloningsbeleid

Het fonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid. Het fonds heeft daarbij een afweging gemaakt op basis van de (lange termijn) doelstellingen van het fonds, de passendheid in de onderneming, de verantwoordelijkheid en de aan de functies gestelde eisen en het tijdsbeslag.

Het beloningsbeleid is van toepassing op de bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan. Het beloningsbeleid is door het bestuur vastgesteld conform de richtlijnen van de SER. De door de werkgever benoemde bestuursleden ontvangen geen beloning, behalve de voorzitter waarvoor een aparte regeling is afgesproken.

Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders. Alleen de bestuurders, die werknemer zijn van een van de bij het fonds aangesloten ondernemingen nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

3.6 Financiële paragraaf

Samenvatting van de financiële positie van het fonds en ontwikkelingen gedurende het jaar:

(* € 1.000)	Pensioen- vermogen	Technische voorzieningen	Dekkings- graad
Stand per 1 januari 2015	262.029	212.542	123,3%
Beleggingsresultaten (eigen beheer)	769		
Premiebijdragen	5.154		
Uitkeringen	-5.665		
Waardeoverdrachten	7		
Pensioenuitvoeringskosten	-1.021		
Baten uit herverzekeringen	7.825		
Overige	6.117		
Stand per 31 december 2015	275.215	227.964	120,7%

De verandering in de dekkingsgraad is voornamelijk het gevolg van het resultaat op premie, rendement op beleggingen en renteverandering.

Het saldo van baten en lasten over de afgelopen jaren kan als volgt worden geanalyseerd:

(* € 1.000)	2015	2014	2013
Premieresultaat	-1.132	-949	-229
Interestresultaat	2.520	9.912	287
Toeslagen	102	-2.353	13.122
Pensioenuitvoeringskosten	-274	-802	-
Waardeoverdrachten	37	-49	-92
Overig resultaat	34	505	-
Vorming kostenvoorziening	-3.522	-	-
	-2.235	6.264	13.088

Ultimo 2015 bedraagt de gemiddelde marktrente circa 1,7%. (2014: 1,87%).

Uitvoeringskosten

(* € 1.000)	2015	2014
Administratieve uitvoeringskosten	1.021	986
In euro's per deelnemer	359	348
Vermogensbeheerkosten	655	526
In aantal basispunten over het gemiddeld belegd vermogen	29	26
Transactiekosten	160	59
In aantal basispunten over het gemiddeld belegd vermogen	7	3
Gemiddeld belegd vermogen	228.980	203.585

In de onderstaande paragrafen worden de kosten verder toegelicht.

Administratieve uitvoeringskosten

De administratieve uitvoeringskosten bestaan onder meer uit advieskosten, accountants- en actuariskosten, kosten voor de administratieve uitvoering, contributies en bankkosten. De totale uitvoeringskosten in 2015 bedragen EUR 1.021 (2014: EUR 986).

De stijging van de administratieve uitvoeringskosten wordt met name veroorzaakt door de overgang naar eigen beheer en de inregeling van de nieuwe deelnemersadministratie ad EUR 84.

De vermogensbeheerkosten in % van het gemiddeld belegd vermogen:

Vermogensbeheerkosten (totaal beleggingen)	2015	% van het gemiddeld belegd vermogen	2014	% van het gemiddeld belegd vermogen
Herverzekerd depot	454	0,24%	526	0,26%
Eigen beheer depot				
- Directe kosten vermogensbeheer	154	0,32%		n.v.t.
- Indirecte kosten vermogensbeheer	47	0,10%		n.v.t.
- Subtotaal	201	0,42%		
Totaal (gemiddeld over beide depots)		0,29%		0,26%

De procentuele vermogensbeheerkosten als ook de transactiekosten zijn in 2015 gestegen t.o.v. 2014. Dit hangt samen met de start van het eigen beheer depot.

De hogere vermogensbeheerkosten voor het eigen beheer depot (0,42%) ten opzichte van het herverzekerde depot (0,24%) zijn het gevolg van de hogere allocatie naar return beleggingscategorieën en de additionele kosten voor bijvoorbeeld accountant, adviseur en extra rapportages.

De vermogensbeheerkosten van het totale pensioenfonds bedragen 0,29% in 2015. Dit percentage zal naar verwachting in de komende jaren stijgen. Dit hangt samen met de toename van het gewicht van het eigen beheer depot in het totale pensioenfondsvermogen.

De transactiekosten van het pensioenfonds in 2015 (0,07%) hangen grotendeels samen met de overdracht van het vrij beschikbare vermogen uit het herverzekerde depot naar het eigen beheer depot. Naar verwachting zullen de transactiekosten in 2016 lager zijn dan in 2015.

Beleggingsstijl/beleggingsmix

In de volgende tabel worden de vermogensbeheerkosten per beleggingscategorie gespecificeerd:

Beleggingen totaal	Gemiddeld belegd vermogen	Beheer-kosten	Beheer-kosten in % vermogen	Resultaat-afhankelijke vergoeding	Totaal
Aandelen	56.729	253	0,45%	-	253
Vastrentende waarden	135.978	189	0,14%	-	189
Vastgoed	1.866	8	0,43%	-	8
Hedgefondsen	12.348	92	0,75%	3	95
Overige beleggingen	-203	-1	0,49%	-	-1
Overlay beleggingen	22.262	187	0,84%	-	187
Overig	-	-76	-	-	-76
Totaal	228.980	652	0,28%	3	655

Beleggingen eigen beheer	Gemiddeld belegd vermogen	Beheer-kosten	Beheer-kosten in % vermogen	Resultaat-afhankelijke vergoeding	Totaal
Aandelen	14.372	70	0,49%	-	70
Vastrentende waarden	21.998	46	0,21%	-	46
Vastgoed	473	2	0,42%	-	2
Hedgefondsen	3.074	25	0,81%	1	25
Overige beleggingen	-50	-1	-	-	-1
Overlay beleggingen	339	12	3,54%	-	12
Overig	-	46	-	-	46
Totaal	40.206	200	0,50%	1	201

De resultaatafhankelijke vergoedingen zijn vergoedingen die betaald zijn aan AEGON Investment Management B.V.

Transactiekosten

De geïdentificeerde transactiekosten bedragen EUR 160 (2014: EUR 59)

Transactiekosten	2015 euro	Basispunten van het belegd vermogen	2014 euro	Basispunten van het belegd vermogen
Herverzekerd depot	92	5	59	3
Eigen beheer depot	68	14	n.v.t.	n.v.t.
Totaal (gemiddeld over beide depots)	160	7	59	3

Aansluiting met jaarrekening

De toelichting op de vermogensbeheerkosten in het bestuursverslag wijkt op onderdelen af van de kosten zoals gepresenteerd in de jaarrekening. De toelichting in het bestuursverslag houdt rekening met de Aanbevelingen Uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie. In de jaarrekening zijn de kosten verantwoord overeenkomstig de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

In de volgende tabel is de aansluiting tussen de vermogensbeheerkosten zoals gepresenteerd in het bestuursverslag en de kosten zoals opgenomen in de jaarrekening weergegeven:

	Vermogens- beheer kosten	Performance gerelateerde vergoedingen	Transactiekost en
	EUR	EUR	EUR
Beheervergoedingen	617	3	160
Overige kosten	35	-	-
Totale vermogensbeheerkosten en transactiekosten	652	3	160
Kosten opgenomen in de jaarrekening	99	-	-
Kosten gesaldeerd met indirecte beleggingsopbrengsten	176	1	68
Kosten garantiecontract	377	2	92
Totale vermogensbeheerkosten en transactiekosten	652	3	160

De administratieve uitvoeringskosten zoals opgenomen in het bestuursverslag sluiten aan op de kosten in de jaarrekening.

Solvabiliteit

Ultimo 2015 bedraagt de dekkingsgraad 120,7% (2014: 123,3%) en de beleidsdekkingsgraad, het gemiddelde van de dekkingsgraden van de laatste 12 maanden, 118,4%.

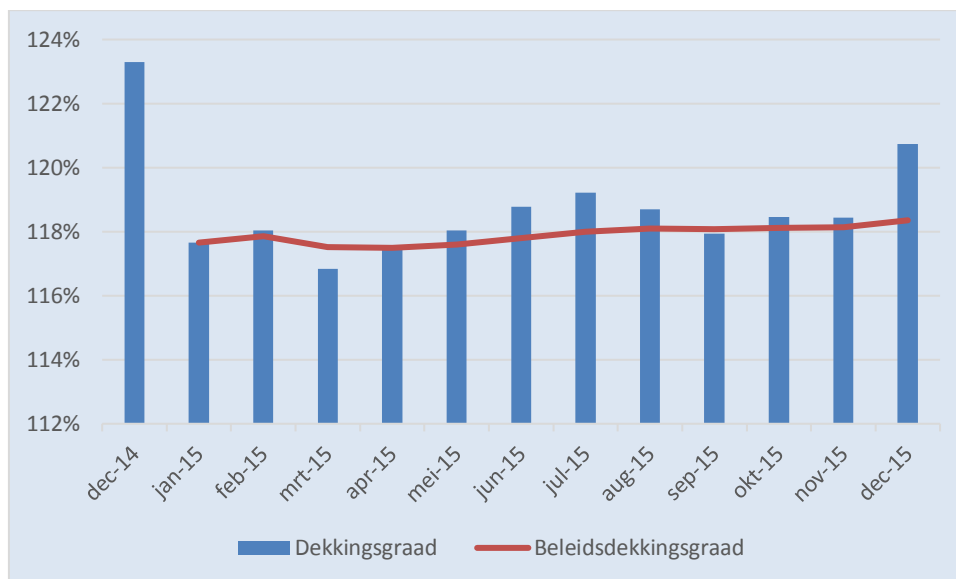
De minimaal vereiste dekkingsgraad per 31 december 2015 bedraagt 103,6% en de vereiste dekkingsgraad bedraagt 102,0%. Ultimo 2015 is de reële dekkingsgraad 96,5%.

Vanaf 1 januari 2015 is het zogenaamde nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK) van toepassing. Met de nieuwe regelgeving beoogt de wetgever het Nederlandse pensioenstelsel minder gevoelig voor dagkoersen, en daarmee stabiel te maken. De nieuwe financieringsregels hebben ingrijpende gevolgen voor alle pensioenfondsen, zo ook Stichting Pensioenfonds Sportfondsen. De belangrijkste gevolgen van het nFTK voor Stichting Pensioenfonds Sportfondsen worden hieronder nader toegelicht.

Beleidsdekkingsgraad

Onder het nFTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen.

Onderstaande grafiek geeft de maand-op-maand-ontwikkeling aan van de dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad:

Door de overgang naar een eigen beheerfonds per 1 januari 2015 is de beleidsdekkingsgraad in 2015 pas vanaf december 2015 door middel van het 12-maandsgemiddelde bepaald.

3.7 Beleggingen

Beleggingsbeleid

Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor het strategische beleggingsbeleid. Hieronder wordt verstaan de vaststelling van het doel en de stijl van het beleggingsbeleid, de strategische allocatie en bandbreedtes en de benchmarks. Voor de herverzekerde portefeuille gebeurt dit in overleg met de verzekeraar.

De strategische allocatie is de verdeling van het vermogen over beleggingscategorieën waarbij op langere termijn optimalisatie van het rendement wordt verwacht. Randvoorwaarde is dat de pensioenverplichtingen nagekomen kunnen worden en het risico aanvaardbaar is.

Bij de vaststelling van het beleggingsbeleid en de concrete invulling van richtlijnen maakt het bestuur mede gebruik van een 'Asset Liability Management'-analyse (ALM-studie). Deze studie wordt eens per drie jaar uitgevoerd of zoveel eerder als het bestuur dit nodig acht.

Het bestuur heeft in 2015 een 'Asset Liability Management'-analyse (ALM-studie) laten uitvoeren. Dit als gevolg van de gewijzigde situatie van het pensioenfonds met ingang van 1 januari 2015 en het nieuwe Financiële Toetsingskader. De ALM-studie en de inputvariabelen die daarbij zijn gebruikt voldoen steeds aan de wettelijke eisen die gelden.

Herverzekerde portefeuille

De algemene doelstelling is een zo goed mogelijk rendement behalen binnen de randvoorwaarden van een aanvaardbaar risico binnen het raamwerk van het verzekerde contract met Aegon Levensverzekering N.V.

Er wordt namens Stichting Sportfondsen Pensioenfonds een 'actieve' beleggingsstijl gehanteerd. Dit wil zeggen dat zal worden getracht op basis van marktvisie een hoger rendement te behalen dan de gekozen benchmark. Dit alles binnen de randvoorwaarden van een aanvaardbaar risico.

Het vermogen wordt belegd in een mix met 29% in wereldwijde aandelen en 71% in vastrentende waarden. Het beleggingsproces is gericht op het toevoegen van waarde door middel van een actief beleid over en binnen de beleggingscategorieën. Ten aanzien van aandelen heeft het actieve beleid betrekking op landen, sectoren en individuele bedrijven. Bij obligaties leidt het beleid bovendien tot het innemen van looptijden, yieldcurve en landen posities.

Door te beleggen in het Strategic Liability Matching Fund (SLM) wordt de rentegevoeligheid van de vastrentende portefeuille meer in overeenstemming gebracht met de rentegevoeligheid van de verplichtingen. Het SLM-fonds bestaat uit rente swaps en een buffer die weer bestaat uit staatsobligaties. Door een deel van de strategische portefeuille in het SLM-fonds te beleggen wordt strategisch 64% van het renterisico van de verplichtingen afgedekt.

De samenstelling van de beleggingsportefeuille uit hoofde van het herverzekerde contract is ongewijzigd gebleven in 2015. De samenstelling van de beleggingsportefeuille per ultimo 2015 is weergegeven in onderstaande tabellen.

Beleggingscategorie	Minimum (%)	Strategisch (%)	Maximum (%)	Feitelijk (%)
Liquiditeiten	-5,0	0	5,0	-0,2
Vastrentende waarden	61,0	71,0	81,0	69,9
Aandelen / zakelijke waarden	24,0	29,0	34,0	30,3

Vastrentende waarden	Minimum (%)	Strategisch (%)	Maximum (%)	Feitelijk (%)
Aegon Core Eurozone Government Bond Index Fund / AeAM SLM Fund	46,0	68,0	89,9	66,0
Aegon European Credit Fund	10,0	15,0	20,0	16,3
Aegon Hypothekenfonds	10,0	15,0	20,0	15,6
Aegon TIRO Fund	0	2,0	3,0	2,1

Aandelen	Minimum (%)	Strategisch (%)	Maximum (%)	Feitelijk (%)
Aegon World Equity Fund (EUR)	100,0	100,0	100,0	100,0

Beleggingsfonds	Benchmark
Aegon Core Eurozone Government Bond Index Fund / AeAM SLM Fund	ML Core Eurozone Gov Bond Index cst
Aegon European Credit Fund	Barclays Euro-Aggregate Corporate Index
Aegon Hypothekenfonds	JP Morgan Gov. Bond Index Traded Neth.
Aegon TIRO Fund	Merril Lynch Europ. Union Gov. Bond
Aegon World Equity Fund (EUR)	MCSI ACWI (USD, GBP, JPY hedged to €) cst

Eigen beheer

In 2015 is een start gemaakt met een nieuwe beleggingsportefeuille waarin het vrije vermogen en de nieuwe premie belegd wordt. De vermogensbeheerder van deze beleggingen is Aegon Asset Management.

Het vermogen wordt belegd in een mix met 48% in wereldwijde aandelen en 52% in vastrentende waarden. Het beleggingsproces is gericht op het toevoegen van waarde door middel van een actief beleid over en binnen de beleggingscategorieën. Ten aanzien van aandelen heeft het actieve beleid betrekking op landen, sectoren en individuele bedrijven. Bij obligaties leidt het beleid bovendien tot het innemen van looptijden, yieldcurve en landen posities.

De samenstelling van de beleggingsportefeuille per ultimo 2015 is weergegeven in onderstaande tabellen.

Beleggingscategorie	Minimum (%)	Strategisch (%)	Maximum (%)	Feitelijk (%)
Liquiditeiten	0	0	10,0	1,0
Vastrentende waarden	42,0	52,0	62,0	51,2
Aandelen / zakelijke waarden	38,0	48,0	58,0	47,8

Vastrentende waarden	Minimum (%)	Strategisch (%)	Maximum (%)	Feitelijk (%)
AEAM Core Eurozone Government Bond Index Fund	43,4	53,4	63,4	50,0
AEAM European Bond Fund	5,0	10,0	15,0	10,1
AEAM European Credit Fund	10,0	20,0	30,0	23,1
AEAM ABS Fund	2,5	5,0	7,5	5,0
AEAM Global High Yield Fund (EUR)	2,5	5,0	7,5	5,4
AEAM Emerging Market Debt Fund (EUR)	2,5	5,0	7,5	4,7
Aegon TIRO Fund	0,6	1,6	2,6	1,7

Aandelen	Minimum (%)	Strategisch (%)	Maximum (%)	Feitelijk (%)
AEAM World Equity Fund (EUR)	100,0	100,0	100,0	100,0

Beleggingsfonds	Benchmark
AEAM Core Eurozone Government Bond Index Fund	ML Core Eurozone Gov Bond Index cst
AEAM European Bond Fund	Merril Lynch Europ. Union Gov. Bond
AEAM European Credit Fund	Barclays Euro-Aggregate Corporate Index
AEAM ABS Fund	BC € ABS FRN Comp+BC € ABS Fix Cpn
AEAM Global High Yield Fund (EUR)	70% BC US HY (€ , cst) 30% BC HY Eur (cst)
AEAM Emerging Market Debt Fund (EUR)	JP Morgan EMBI GD (hedged)
Aegon TIRO Fund	Merril Lynch Europ. Union Gov. Bond
Aegon World Equity Fund (EUR)	MCSI ACWI (USD, GBP, JPY hedged to €) cst

Het strategische renteafdeckingspercentage (op basis van marktwaaarde van de verplichtingen) is in 2015 vastgelegd op 70% (met een bandbreedte van 10%-punten). Vanwege de nog beperkte verplichtingen die in het depot zijn opgenomen, zorgde de portefeuille vastrentende waarden voor een relatief hoge renteafdekking. In de loop van 2016 zijn participaties in het Strategic Liability Matching Fund (SLM) aangekocht en is een dynamisch renteafdeckingsbeleid ingevoerd, waarbij de renteafdekking daalt bij lagere rentestanden.

Beleggingsresultaten

Herverzekerde portefeuille

Het resultaat op de beleggingen in het herverzekerde contract was in 2015 licht negatief. Door de gestegen rente heeft de afdekking van het renterisico tot verlies geleid. Exclusief de afdekking van het renterisico bedroeg het rendement 0,83% na aftrek van kosten. In de laatste drie maanden van 2015 herstelden aandelenmarkten nog enigszins en dat zorgde voor een positief rendement op aandelen van 2,41%.

Rendementen	Portefeuille (%)	Benchmark (%)	Toegevoegde waarde (%)
Vastrentende waarden	0,77	0,25	0,52
Aandelen	2,41	1,40	0,99
Totaal excl. SLM	1,10	0,79	0,31
Totaal excl. SLM, na kosten	0,83	0,79	0,05
Strategic Liability Matching	-22,76		
Totaal incl. SLM	-0,54		
Totaal incl. SLM, na kosten	-0,84		

Binnen vastrentende waarden lieten staatsobligaties en hypotheeklen een positief rendement zien. Bedrijfsobligaties presteerden minder met een negatief rendement van 0,44%. Zowel bij vastrentende waarden als bij aandelen voegde de vermogensbeheerder in 2015 waarde toe.

Eigen beheer

De beleggingen in eigen beheer van het fonds laten in 2015 een negatief rendement van 3,37% zien. Dit negatieve rendement is mede veroorzaakt door de start van het vermogensbeheer per 1 maart 2015, waardoor het positieve begin van het jaar gemist is. Het beleid is offensiever dan dat van de herverzekerde portefeuille. Zowel aandelen als vastrentende waarden laten sinds de start per 1 maart 2015 een negatief rendement zien. Tactisch beleid heeft in beide categorieën waarde toegevoegd in 2015. Dit heeft de kosten echter niet kunnen compenseren waardoor onder de streep het resultaat minder goed is dan van de benchmark.

Rendementen	Portefeuille (%)	Benchmark (%)	Toegevoegde waarde (%)
Vastrentende waarden	-1,74	-1,94	0,20
Aandelen	-4,52	-4,80	0,29
Totaal	-3,08	-3,31	0,24
Totaal na kosten	-3,37	-3,31	-0,06

Als het rendement dat AEGON over de maanden januari en februari 2015 binnen het garantiedepot op het vrije vermogen heeft behaald wordt meegerekend, komt het rendement over 2015 op 1,61%.

Financiële markten

Wereldeconomie

Het jaar 2015 werd gedomineerd door centrale banken met hun sterk verruimende monetaire beleid, maar ook de gevolgen van de sterk gedaalde grondstofprijzen hadden een belangrijke invloed op financiële markten.

Het economische herstel in Europa zette door. Met name enkele landen in de periferie presteerden erg goed. De hervormingen die zijn geïmplementeerd, de lagere wisselkoers en de lage grondstoffenprijzen ondersteunen het herstel. Een uitzondering is Griekenland. Hier verzette de regering zich tegen het Europese programma. In de zomer leek het even of Griekenland de eurozone zou verlaten. Een referendum over het hulppakket resulteerde in een nee stem. Desondanks besloot de Griekse regering om in de eurozone te blijven en de voorwaarden van de geldschietters te accepteren. De kosten van een exit bleken te groot.

In de VS gaat het economisch goed. De werkloosheid daalde verder en de groei bleef sterk. Het hele jaar werd gespeculeerd op een renteverhoging door de centrale bank. De Fed maakte zich echter zorgen over de economie in opkomende landen. Uiteindelijk kwam de renteverhoging pas in december.

Door de renteverhoging en door de dalende grondstofprijzen kwamen enkele opkomende landen in de problemen. Brazilië gaat bijvoorbeeld door een diepe recessie. De omstandigheden in China zijn echter het meest bepalend voor de wereldeconomie. In China zijn veel schulden opgebouwd in de afgelopen jaren. De vraag is of deze houdbaar zijn. Dit jaar bleek de economie langzamer te groeien dan in de afgelopen jaren. Daarnaast besloot de Chinese regering om het wisselkoersmechanisme aan te passen. Financiële markten interpreteerden dit als een zeer negatief signaal.

Aandelen

De aandelenmarkten werden beïnvloed door een aantal factoren. Een positieve factor was het verruimende monetaire beleid van centrale banken. Van negatieve invloed was de vertragende Chinese economie en voor een aantal (opkomende) landen de dalende grondstofprijzen.

2015 was een licht negatief jaar voor Noord-Amerikaanse aandelen. De beweeglijkheid nam enorm toe in augustus door zorgen over de Chinese economie. Binnen enkele dagen noteerden verschillende indices ruim 10% lager. Daarnaast had de onzekerheid over een eventuele renteverhoging door de Fed een negatieve invloed op de beurzen in Amerika. De Canadese beurs is harder geraakt dan de Amerikaanse indices afgelopen jaar. Dit kan verklaard worden door relatief veel grondstof gerelateerde bedrijven in de Canadese index.

De aandelenmarkten in Azië kenden een goede start van het jaar, ondanks teleurstellende macro-economische groeicijfers. Met name opkomende economieën zoals China, Indonesië en Thailand lieten zwakke groei zien. Dit werd grotendeels veroorzaakt door de scherpe prijsdaling van grondstoffen, een belangrijk exportproduct voor deze opkomende markten. Daarnaast zorgde een appreciërende US dollar ervoor dat importproducten

duurder werden, waardoor de binnenlandse vraag in veel landen achterbleef bij de verwachtingen.

Het koersherstel van de Japanse aandelenmarkt dat volgde op de onverwachte monetaire verruimingsmaatregelen van de Bank of Japan (BoJ) in oktober 2014, zette zich voort in 2015. De markten profiteerden van de verhoging van het opkoopprogramma van de centrale bank, waarbij de BoJ maandelijks voor ruim €70 miljard obligaties, aandelen en vastgoedfondsen koopt. Daarnaast heeft het overheidspensioenfonds, de GPIF, een significante wijziging doorgevoerd in haar strategische asset allocatie. Hierbij is de neutrale weging van aandelen verhoogd van 24% naar 50%, ten koste van Japanse obligaties.

Naast de aankopen door Japanse pensioenfondsen, profiteerden Japanse aandelen gedurende de eerste helft van het jaar ook van een verbetering van de fundamentele vooruitzichten.

Vastrentende waarden

Het jaar 2014 eindigde met historisch gezien extreem lage renteniveaus. De staatsobligatiemarkt werd in 2015 geconfronteerd met verschillende ontwikkelingen die er voor zorgden dat de rente beweeglijk was maar ook laag bleef.

Voor een stijgende rente had een duidelijk groeiherstel moeten optreden en de inflatie moeten stijgen. De Europese groei bleef echter steken. De Europese inflatie bleef laag door de dalende olieprijs en het uitblijven van looninflatie. Wereldwijd zijn er duidelijke verschillen zichtbaar tussen landen met een positieve groeiontwikkeling te weten Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, en landen die onder druk staan, zoals China, Brazilië en Rusland.

Het geopolitieke spanningsveld blijft groot. De problemen in Rusland en het Midden-Oosten bleven bestaan, met Syrië en Irak als het middelpunt. Ook in Azië lopen de spanningen soms op.

Per saldo breidden de centrale banken hun verruimende beleidsmaatregelen uit. De Fed bouwde het verruimende beleid af. In december verhoogde de Fed het officiële tarief met 0,25%. Verdere toekomstige renteverhogingen blijven afhankelijk van economische data. De Europese centrale bank (ECB) verlaagde juist de officiële rente tot 0,05% met een negatieve deposito rente van -0,30%. Ook besloot zij tot het opkopen van staatsobligaties en bovendien verlengde zij dit programma eind 2015. De centrale bank van Japan kwam wederom met een omvangrijk verruimend pakket aan maatregelen, om de groei en de inflatie aan te zwengelen.

De belangrijkste driver van obligatiemarkten bleef de zoektocht naar rendement gesteund door de ruim aanwezige liquiditeit. Gedurende 2015 nam de Duitse tienjaars rente licht toe. Bij de start van het jaar was de rente 0,54% om te eindigen op 0,62%.

De Barclays Euro Aggregate Corporate Index behaalde in 2015 een rendement van -0,56%. De gemiddelde vergoeding voor kredietwaardigheid steeg over het jaar van 0,88% naar 1,34%.

Met name het groter dan verwachte aanbod van bedrijfsobligaties en de verslechterende groeivoorzichten van opkomende economieën waren debet aan dit negatieve rendement.

2015 is een moeilijk jaar geworden voor high yield obligaties. In de eerste maanden was het sentiment onder beleggers nog goed, met als gevolg dat half april de markt al op bijna 4% rendement stond. Dit alles gebeurde dankzij een stabilisatie van de olieprijs, waardoor de rust binnen high yield terug keerde (met name in de VS). Bovendien kondigde de ECB kwantitatieve verruiming aan in Europa. En hoewel de ECB geen high yield bedrijfsobligaties koopt, profiteerde de markt hier toch van.

De high yield markt bleef volatiel in de tweede helft van het jaar. Goede maanden werden afgewisseld door slechte maanden. In november daalde de prijs van een vat ruwe olie wederom tot het laagste niveau sinds de financiële crisis omdat de OPEC niet tot overeenstemming kwam om de olieaanvoer iets te matigen. Bovendien kwam de rentestijging van de Amerikaanse FED dichterbij en steeg de rente op Amerikaanse staatsobligaties.

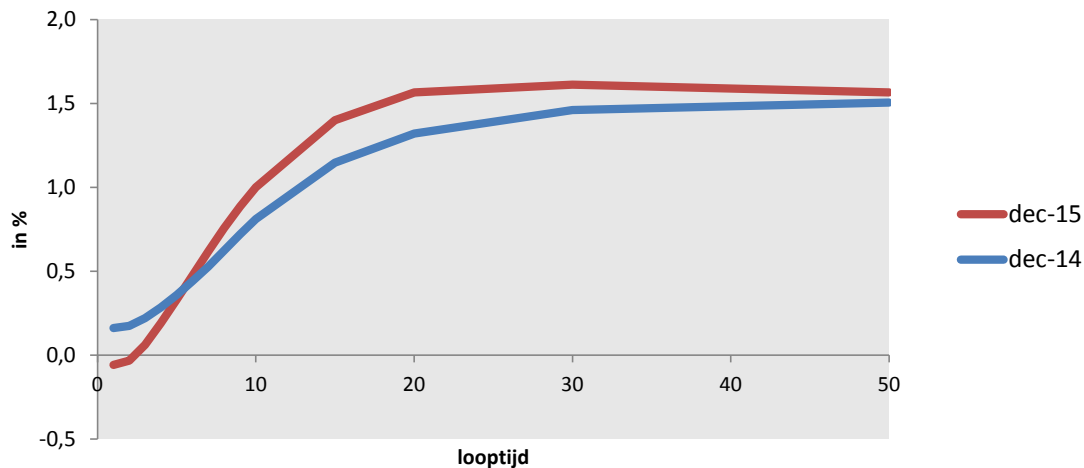
Het leidde tot een zwakke high yield markt in de VS, die ook een negatief rendement realiseerde over het gehele jaar. Europa was nog het meest veilige deel van de markt, omdat deze markt minder bedrijven in grondstoffen of olie heeft. Toch was er ook in Europa voldoende spanning, met name rondom specifieke gevallen. Zo viel het doek voor het Spaanse Abengoa, een zwaargewicht in de Europese markt, grotendeels omdat de markt het vertrouwen in het bedrijf had verloren en het bedrijf teveel afhankelijk was van korte termijn financiering.

2015 is een beter jaar geworden voor obligaties van opkomende landen (emerging market debt) dan verwacht. Werd aan het begin van het jaar verwacht dat de rentes op Amerikaanse staatsobligaties snel zouden stijgen en dat daardoor emerging markets wederom onder druk zouden komen te liggen, het tegengestelde gebeurde. De rentes op Amerikaanse staatsobligaties stegen juist nauwelijks in 2015 en pas aan het einde van het jaar kondigde de FED aan de rente te verhogen. Een en ander leidde tot een positief resultaat op deze beleggingen.

2015 begon voor asset backed securities (ABS) met hooggespannen verwachtingen voor de Europese Centrale Bank. Veel marktparticipanten voorzagen een sterk positief effect op deze markt door de opkoopprogramma's van de ECB voor ABS en covered bonds. De ECB bleek de hoge verwachtingen niet waar te kunnen maken. De ECB voerde in beperkte volumes ABS aankopen uit, waarbij een focus lag op de sterkste sectoren zoals Nederlandse Asset Backed Securities. Met name voor de periferie had de markt meer van de ECB verwacht. Uiteindelijk liet de markt een negatieve performance zien.

Renteswapmarkten

Ondanks de zorgen over de wereldwijde economische groei zijn de fundamentals binnen de eurozone verbeterd wat tot uiting komt in de swapcurve die een stijging in de middellange en lange looptijden liet zien.

Europese obligatiemarkten

De risicospreads van zowel senior als covered bonds lieten een stijging zien, vanwege het wereldwijd algemeen verslechterde economische plaatje in combinatie met de verslechterde liquiditeit. Een verlenging van het opkoopprogramma voor staatsobligaties zorgde voor een daling van staatsobligatiespreads.

Verantwoord beleggen en stemgedrag

Het fonds is zich ervan bewust dat het als belegger een verantwoordelijke rol heeft in de maatschappij. In het beleggingsbeleid heeft het fonds verwoord hoe het bij het beleggen rekening houdt met milieu, klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen. Samengevat is de visie van het bestuur dat het fonds een maatschappelijke verantwoordelijkheid heeft. Hierin past maatschappelijk verantwoord beleggen.

Het beleid van vermogensbeheerder Aegon sluit aan bij de visie van het bestuur. Aegon streeft naar een zo hoog mogelijk financieel rendement op beleggingen zonder negatieve gevolgen voor mens en milieu. Aegon onderschrijft onder meer de UN Principles for Responsible Investment en stuurt actief op naleving van ESG-beleid door dialoog, stembeleid en uitsluiting.

Het beleid omtrent verantwoord beleggen omvat goed bestuur en betrokken aandeelhouderschap, belasting, fraude en corruptie, mensenrechten, arbeidsrechten, veiligheid en gezondheid, klimaatverandering, natuur, milieu en biodiversiteit, dierenwelzijn, controversiële wapens en wapenhandel en sluit bepaalde landen uit.

ESG-factoren maken integraal onderdeel uit van beleggingsbeleid.

De uitgangspunten van het beleggingsbeleid van het fonds zijn in 2015 met de kernvergadering besproken.

3.8 Pensioen

Het pensioenreglement is aangepast aan de gewijzigde pensioenregeling per 1 januari 2015.

Kenmerken regeling

In het boekjaar is het opbouwpercentage gesteld op 1,788% met een pensioenleeftijd van 67 jaar. De kenmerken van de regeling zijn als volgt:

Onderwerp	Regeling
Pensioensysteem	Middellood
Pensioenleeftijd	67
Pensioengevend salaris	Maximum € 100.000
Franchise	€ 12.259
Opbouwpercentage	1,788%
Nabestaandenpensioen	70% van het jaarlijkse levenslange ouderdomspensioen
Premie in procenten van de pensioengrondslag	22%

Toeslagbeleid

Met ingang van 1 januari 2015 is het toeslagbeleid gewijzigd.

Op de pensioenaanspraken van actieve deelnemers wordt jaarlijks een toeslag verleend van maximaal de procentuele stijging van de loonindex (loonsverhoging) volgens de CAO Recreatie. De loonindex is het peil van de lonen op 1 oktober van enig jaar ten opzichte van het daaraan voorgaande jaar.

Op de pensioenaanspraken van gewezen deelnemers en de pensioenrechten van pensioengerechtigden (ingegane pensioenen) wordt jaarlijks een toeslag verleend van maximaal de procentuele stijging van de “consumenten prijsindex alle huishoudens” (CPI, 2006=100) zoals vastgesteld door het CBS. Hierbij wordt de CPI in aanmerking genomen zoals die geldt op 1 oktober voorafgaande aan de indexatie ten opzichte van de CPI op 1 oktober van het daaraan voorafgaande jaar.

Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd. Hierbij wordt de te verlenen toeslag gemaximeerd op het percentage dat volgt uit de in het financieel toetsingskader vastgelegde berekeningsmethodiek. Bij een beleidsdekkingsgraad onder 110% wordt geen toeslag verleend. Bij een beleidsdekkingsgraad boven 110% wordt een toeslag alleen verleend voor zover deze toekomstbestendig is. Bij een beleidsdekkingsgraad boven de streefgrens kan een volledige toeslag worden verleend. Het bestuur heeft besloten om van een vaste streefgrens van 130% uit te gaan.

Het vermogen dat uitgaat boven de hoogste van enerzijds de streefgrens en anderzijds de vereiste dekkingsgraad (op basis van het vereist vermogen), kan jaarlijks voor ten hoogste een vijfde deel worden aangewend om gemiste toeslagen uit het verleden in te halen.

In de volgende tabel wordt het toeslagbeleid schematisch weergegeven:

Beleidsdekkingsgraad	Toeslag
$BDGR \geq 130\%$	Volledig en mogelijkheid tot inhaaltoeslag
$110\% \leq BDGR < 130\%$	Lineair %, gemaximeerd op bestendige toeslag (zie onder)
$MVV \leq PFBGD < 110\%$	Geen toeslag of kortingen gespreid in maximaal 10 jaar tot niveau Vereist Vermogen.

Uitgangspunt voor de beleidskeuze is de beleidsdekkingsgraad per 31 december van het jaar voorafgaand aan het toeslagbesluit per 1 januari.

Onder beleidsdekkingsgraad wordt verstaan het 12-maands voortschrijdende gemiddelde van de dekkingsgraad. Hierbij is de dekkingsgraad gelijk aan de som van het vermogen aanwezig in eigen beheer en de technische voorzieningen uit hoofde van het garantiecontract, gedeeld door de som van de technische voorzieningen in eigen beheer en uit hoofde van het garantiecontract.

Het bestuur heeft besloten, als voorschot op toekomstige toeslagen, alle pensioenaanspraken en –rechten per 1 januari 2015 te verhogen met 2%.

Het bestuur heeft voor het toeslagbeleid in dit beleidskader de volgende aanvullende voorwaarden toegevoegd:

- ✓ zolang het voorschot op toekomstige toeslagen nog niet is verrekend, wordt voornoemd schema aangehouden;
- ✓ zolang sprake is van dispensatie van de verplichte deelname aan SPR is de toeslag in enig jaar minimaal gelijk aan de toeslag van SPR, mits voldaan is aan de eis van toekomstbestendigheid;
- ✓ zodra het voorschot op toekomstige toeslagen voor de actieven is verrekend en zolang sprake is van dispensatie van de verplichte deelname aan SPR, wordt er aan de actieven alleen een hogere toeslag verleend dan de toeslag van SPR indien de beleidsdekkingsgraad van het fonds na toeslagverlening groter is dan 117,5%.
- ✓ zodra het voorschot op toekomstige toeslagen voor de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden is verrekend en zolang sprake is van dispensatie van de verplichte deelname aan SPR, wordt er aan de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden alleen een hogere toeslag verleend dan de toeslag van SPR indien de beleidsdekkingsgraad van het fonds na toeslagverlening groter is dan 117,5%.

Op basis van dit beleidskader en de beleidsdekkingsgraad van 118,4% zou per 1 januari 2016 lineair toeslag verleend kunnen worden, gemaximeerd op de toekomstbestendige toeslag. Deze bedraagt voor actieve deelnemers 1,05% en voor pensioengerechtigden en gewezen deelnemers 0,26%. Het bestuur beslist in september 2016 of deze toeslag verleend wordt. Als dit het geval is, wordt de toeslag verrekend met het per 1 januari 2015 verstrekte voorschot van 2%.

Over de jaren zijn de per 1 januari toegekende toeslagen als volgt:

	2015	2014	2013	2012	2011
Actieve deelnemers	2,00%	0,21%	0,00%	0,00%	0,00%
Pensioengerechtigden en gewezen deelnemers	2,00%	0,16%	0,00%	0,00%	0,00%
Prepensioen	0,00%	0,21%	0,00%	0,00%	0,00%

Mutatieoverzicht deelnemers

	Actief	Slaper	Pensioen-gerechtigd	Totaal
Stand per 1 januari 2015	1.876	3.274	957	6.107
Nieuwe deelnemers	393	-	-	393
Ontslag	-359	359	-	-
Waardeoverdracht/afkoop	-	-	-	-
Ingang pensioen	-16	-48	82	18
Overlijden	-2	-3	-21	-26
Overige oorzaken	-72	-2	3	6
Stand 31 december 2015	1.820	3.657	1.021	6.498

In het aantal actieve deelnemers zijn 49 deelnemers (2014: 55) (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemers opgenomen waarvoor een (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling van toepassing is.

3.9 Actuarial

Actuariële analyse

De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten kan als volgt worden weergegeven:

(* € 1.000)	2015	2014
Premieresultaat		
Premiebijdragen	5.154	4.335
Pensioenopbouw	-6.287	-3.963
Onttrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitvoerings- kosten	-	94
Uitvoeringskosten beschikbaar uit premie	747	803
Pensioenuitvoeringskosten	-1.021	-897
Interestresultaat		
Beleggingsresultaten ⁷	2.923	9.912
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	-8	-
Indexering en overige toeslagen	102	-4.476
Wijziging marktrente	105	-
Overig resultaat		
Resultaat op waardeoverdrachten	37	-49
Resultaat op kanssystemen	-57	-
Overige baten en lasten	92	505
Vorming kostenvoorziening	-3.522	-
Vervallen driemaandsmiddeling RTS	-126	-
Wijziging UFR-methodiek	-374	-
Saldo van baten en lasten	-2.235	6.264

Kostendekkende premie

(* € 1.000)	2015
Zuiver kostendekkende premie	7.669
Gedempte kostendekkende premie	5.116
Ontvangen (feitelijke) pensioenpremie	5.154

Op grond van de actuariële analyse kan worden vastgesteld dat er sprake is van een kostendekkende premie als wordt uitgegaan van demping op basis van verwacht rendement.

⁷ In de beleggingsresultaten is de overrendedeling van het garantiecontract met AEGON opgenomen.

Rol en bevindingen van de certificerend actuaris

De certificerend actuaris heeft de opdracht om vast te stellen dat het fonds voldoet aan de vereisten vanuit artikel 126 tot en met 140 PW. Het bestuur heeft kennis genomen van de bevindingen van de certificerend actuaris en neemt de aanbevelingen over.

Oordeel van de certificerend actuaris over de financiële positie (RJ 610.503)

In zijn actuariële verklaring heeft de certificerend actuaris geoordeeld dat voldaan is aan de artikelen 126 tot en met 140 PW. De financiële positie is naar de mening van de certificerend actuaris voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen hoger is dan het vereist eigen vermogen. De reële dekkingsgraad is lager dan 100% en het aanwezig vermogen is lager dan benodigd om bij een precies gematchte uitkeringsstroom bij sluiting van het fonds de toeslagambitie van de te verwachten prijsinflatie als toeslag toe te kennen.

3.10 Risico

Risico's en beheersing van risico's

Bij het bepalen van het beleid en het nemen van belangrijke besluiten maakt het bestuur een afweging tussen risico, rendement en beheersing van de risico's. Daarbij heeft het bestuur bovendien grenzen (risicobereidheid) gedefinieerd voor de omvang van de risico's.

In 2015 heeft het bestuur de Risk & Audit commissie gevraagd een risicoanalyse uit te voeren. De uitkomsten van deze analyse worden in 2016 uitvoerig in het bestuur besproken en vormen mede de basis voor het beleid van het fonds voor de komende jaren.

Het beleid is vastgelegd in de ABTN van het fonds.

De risicogrenzen voor de verschillende risicogebieden ultimo 2015 zijn in onderstaande tabel aangegeven. Een uitgebreidere toelichting op de risico's en feitelijke omstandigheden per 31 december 2015 is opgenomen in de toelichting op de jaarrekening.

Risico	Risicogrens	31 december 2015 (Eigen beheer depot)	31 december 2014 en 31 december 2015 (Verzekerde depot)
S1 Renterisico	Het renterisico bij het Verzekerde Depot is voor risico verzekeraar. Voor het Eigen Beheer depot geldt een renteaftdeckingspercentage van 70%.	Nog geen participatie in het SLM-fonds, omdat zonder SLM de afdekking nog voldoende hoog is (vanwege nog relatief beperkte verplichtingen).	Strategisch wordt 64% van renterisico op marktaandeel afgedekt door middel van het SLM-fonds van Aegon.
S2 Risico zakelijke waarden	Strategische beleggingsmix en bandbreedtes daarom heen.	De aandelenportefeuille is 0% overwogen op 31-12-2015 t.o.v. de norm van 48%. Dit is ruim binnen de vastgestelde bandbreedtes.	De aandelenportefeuille is 1% overwogen op 31-12-2015 (1% onderwogen ultimo 2014) t.o.v. de norm van 29%. Dit is ruim binnen de vastgestelde bandbreedtes.
S3 Valutarisico	Binnen aandelen wordt 100% van USD, GBP en JPY afgedekt; overige valuta's worden niet afgedekt. niet-euro vastrentende waarden zijn volledig afgedekt naar euro.	Binnen aandelen wordt 100% van USD, GBP en JPY afgedekt; niet-euro vastrentende waarden zijn volledig afgedekt naar euro.	Binnen aandelen wordt 100% van USD, GBP en JPY afgedekt; niet-euro vastrentende waarden zijn volledig afgedekt naar euro.
S4 Grondstoffenrisico	Niet aanwezig.	Niet aanwezig.	Niet aanwezig.

Risico	Risicogrens	31 december 2015 (Eigen beheer depot)	31 december 2014 en 31 december 2015 (Verzekerde depot)
S5 Kredietrisico	Tegenpartijen in vastrentende waarden, derivaten, collateral en cash dienen een minimale credit rating te hebben van investment grade (m.u.v. strategische exposure naar EMD, HY en ABS).	Alle tegenpartijen hebben tenminste een investment grade rating m.u.v. de strategische exposure naar EMD, HY en ABS.	Alle tegenpartijen hebben tenminste een investment grade rating.
S6 Verzekeringstechnisch risico	Minimaliseren van langlevenrisico door toepassing actuele informatie over overlevingskansen, beperkte risico's uit hoofde van arbeids-ongeschiktheid en overlijden.	Meest recente Prognosetafel met fondsspecifieke correctie toegepast. Volledige herverzekering t/m 2014. Stop-loss contract v.a. 2015.	Meest recente Prognosetafel met fondsspecifieke correctie toegepast. Volledige herverzekering.
S7 Liquiditeitsrisico	Vrijwel geen liquiditeitsrisico's.	De liquiditeitsontwikkeling is zodanig dat het fonds vrijwel geen liquiditeitsrisico loopt. Beleggingsfondsen hebben verder vrijwel allemaal dagelijkse liquiditeit.	De liquiditeitsontwikkeling is zodanig dat het fonds vrijwel geen liquiditeitsrisico loopt. Beleggingsfondsen hebben verder vrijwel allemaal dagelijkse liquiditeit.
S8 Concentratierisico	Vrijwel geen concentratierisico's.	Voldoende spreiding in de aard en kenmerken van beleggingen en/of tegenpartijen.	Voldoende spreiding in de aard en kenmerken van beleggingen en/of tegenpartijen.
S9 Operationeel risico	Vrijwel geen operationele risico's.	Contracten en service level agreements met uitvoerder en vermogensbeheerder ingericht. Vrijwel geen operationele risico's.	Contracten en service level agreements met uitvoerder en vermogensbeheerder ingericht. Geen operationele risico's.

Beleggingsrisico's

Het beleggingsbeleid van het (sinds 1 januari 2015 premievrije) verzekerde depot is constant. In 2015 is het beleggingsbeleid voor het nieuwe eigen beheer depot vastgesteld. Hierbij is rekening gehouden met het gewenste risicoprofiel.

Het beleid is onderzocht in relatie tot de kostendekkende premie, het toeslagbeleid en het (minimaal) vereiste eigen vermogen.

In het beleggingsbeleid voor het eigen beheer depot is sprake van een hoger zakelijke waarden risico dan in het verzekerde depot en ook van een grotere spreiding over de verschillende subcategorieën binnen vastrentende waarden (bv. ook high yields, emerging market debt en asset backed securities). Per beleggingscategorie is een strategische weging aangegeven. Ook zijn de bandbreedtes aangegeven die naar het inzicht van de externe vermogensbeheerder benut kunnen worden.

Renterisico

De duratie is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. Hiermee kan de rentegevoeligheid worden gemeten. Een hoge duratie betekent dat de dekkingsgraad van het fonds meer gevoelig is voor ontwikkelingen in de marktrente, zowel naar boven als naar beneden.

Het fonds is voor wat betreft het verzekerde depot feitelijk ongevoelig voor wijzigingen in de marktrente, ondanks het feit dat de omvang en duratie van de beleggingen niet gelijk zijn aan de omvang en duratie van de verplichtingen en er wordt gestreefd naar een strategische renteafdekking van 64%. Dit komt omdat sprake is van een herverzekerd contract en dit risico door de verzekeraar wordt gelopen.

Voor het eigen beheer depot geldt dat dit ultimo 2015 nog maar weinig rentegevoelige verplichtingen kende. De rentegevoeligheid van de beleggingen was (zonder additionele aankoop van SLM) nog voldoende in 2015.

De aansturing van de renteafdekking is ondergebracht bij vermogensbeheerder Aegon Asset Management. De beheerder is er verantwoordelijk voor dat de renteafdekking rond het gewenste, strategische niveau blijft en stuurt zo nodig bij als de afgesproken bandbreedtes worden geraakt. De beleggingscommissie is in opdracht van het bestuur belast met de monitoring van de uitvoering van de renteafdekking.

3.11 Toekomstparagraaf

Toekomstbestendigheid

De Nederlandsche Bank (DNB) heeft met name kleine en middelgrote pensioenfondsen verzocht onderzoek te doen naar de eigen toekomstbestendigheid. De redenen hiervoor zijn dat deze fondsen minder toekomstperspectief hebben vanwege relatief hoge kosten, niet kunnen voldoen aan de hogere eisen ten aanzien van het besturen van het fonds, beperkte premie-inkomsten en een afnemend (actief) deelnemersbestand. Het gevolg hiervan is dat het aantal pensioenfondsen steeds verder afneemt.

SSP was niet een van de door DNB benaderde fondsen, maar het bestuur wil evengoed de toekomst van het fonds onderzoeken en als er geen toekomst is als zelfstandig fonds, zich voorbereiden op de veranderingen. Ook SSP wordt geconfronteerd met strengere eisen voor bestuurders, minder bestuurders die beschikbaar zijn en toenemende druk om de uitvoeringskosten te beheersen.

In 2014, bij het aflopen van het garantiecontract bij verzekeraar Aegon, is in eerste instantie gepoogd een nieuwe garantiecontract af te sluiten. Toen dit niet mogelijk bleek, is besloten om vanaf 2015 eigen beheer te gaan voeren en de tot en met 2014 opgebouwde rechten bij Aegon achter te laten. Voor de administratie is een vijfjarig contract met Appel Pensioenuitvoering bv afgesloten. Het vermogensbeheer is ondergebracht bij Aegon Asset Management B.V.

Gezien het onlangs veranderde bestuursmodel, de recent afgesloten contracten en de huidige financiële situatie van het fonds meent het bestuur dat de huidige situatie eventueel tot en met 2019 gehandhaafd kan blijven. Het fonds wil deze tijd benutten om gedegen onderzoek te doen en zich uitgebreid te laten adviseren over de opties.

Het bestuur wil alle opties open houden en onderzoeken. De opties die het bestuur onderkent zijn:

1. SSP omvormen tot een BPF voor de hele zwembadbranche;
2. de aanspraken bij St. Pensioenfondsen Recreatie (SPR) of mogelijk een ander BPF onderbrengen;
3. fuseren met een ander fonds, of verschillende fondsen;
4. aansluiten bij een Algemeen Pensioenfonds (APF);
5. alle pensioenaanspraken onderbrengen bij een verzekeraar;
6. de huidige situatie handhaven.

Welke voordelen moet een wijziging SSP brengen?

Kostenreductie is het belangrijkste voordeel bij schaalvergroting. Denk daarbij aan bestuurskosten, administratiekosten, kosten voor vermogensbeheer, actuariael en juridisch advies, kosten voor communicatie etc. Bij een groter aantal deelnemers zullen de kosten per deelnemer lager zijn. Minder kosten leiden uiteindelijk tot een hoger pensioen voor hetzelfde geld.

Een tweede voordeel is dat de bestuurlijke belasting hanteerbaarder wordt. Aangezien de eisen voor bestuurders steeds strenger worden, raakt de vijver sneller leeg. Het komt dan goed uit als er minder bestuurders nodig zijn.

1. SSP omvormen tot een BPF voor de hele zwembadbranche

Een enkel pensioenfonds binnen de zwembadbranche brengt voordelen voor de deelnemers. Bij overgang van een accommodatie van de ene naar de andere exploitant, of van een medewerker van het ene naar het andere zwembad, kan de werknemer binnen het zelfde pensioenfonds blijven en hoeft geen waardeoverdracht plaats te vinden.

Aan de afhankelijkheid van SPR zou bij deze optie een einde komen.

De kosten van het fonds zouden door een veel groter aantal deelnemers gedragen worden.

Bij een dergelijke uitbreiding moet wel rekening gehouden worden met de door de huidige deelnemers opgebouwde reserves.

Er zal een grotere afstand tussen de medewerkers van Sportfondsen en het fonds ontstaan.

2. Het onderbrengen van de aanspraken bij St. Pensioenfonds Recreatie (SPR)

Ook bij een overgang naar SPR ontstaat een enkel pensioenfonds binnen de zwembadbranche. Bij overgang van een accommodatie van de ene naar de andere exploitant, of van een medewerker van het ene naar het andere zwembad, kan de werknemer binnen het zelfde pensioenfonds blijven en hoeft geen waardeoverdracht plaats te vinden.

De kosten per deelnemer zijn al lager dan bij SSP en zouden bij een samengaan nog verder kunnen zakken.

Ook hier moet rekening gehouden worden met de door de huidige deelnemers opgebouwde reserves.

Er zal een nog grotere afstand tussen de medewerkers van Sportfondsen en het fonds ontstaan.

De weinig rooskleurige dekkingsgraad van SPR vergeleken met SSP (eind augustus 2015 97,5 vs. 114,6) is niet aantrekkelijk.

De regeling kent een veel lager maximum pensioengevend salaris en een geen nabestaandenpensioen voor deelnemers met een salaris tot +/- € 30.000,-

Zolang SSP dispensatie heeft van SPR is het altijd mogelijk om de dispensatie op te geven en aan te sluiten bij SPR.

3. Het onderbrengen van de aanspraken bij een ander BPF

Deze optie is nog niet onderzocht. Er moet dan een ander fonds zijn dat bereid is om een regeling, gelijkwaardig aan SPR uit te voeren. Voordeel is ook hier de kostenbesparing, nadeel de grotere afstand tussen medewerkers en fonds.

4. Fusie met een ander fonds, of verschillende fondsen aansluiten bij een Algemeen Pensioenfonds (APF)

Ook deze optie is nog niet onderzocht, de wet die een APF mogelijk moet maken is nog niet goedgekeurd. Naar aanleiding van een bezoek van het Achmea APF is wel onderzocht of een gedeeltelijk herverzekerd fonds zich bij het APF van Achmea zou kunnen aansluiten. Dit bleek niet het geval. Mogelijk is een APF in de toekomst wel een optie die de kosten per deelnemer vermindert, terwijl er toch een nauwer verband blijft bestaan met het fonds.

5. De pensioenaanspraken onderbrengen bij een verzekeraar

Deze optie is zowel uit kosten oogpunt als voor wat betreft de kwaliteit van de dienstverlening weinig aantrekkelijk.

6. Het handhaven van de huidige situatie

Nadeel van de huidige situatie zijn de hoge kosten per deelnemer. Het bestuur heeft de kosten zoveel mogelijk beperkt door met aanbestedingsprocedures zo scherp mogelijk in te kopen. Zo zijn de accountant, de visitatiecommissie en de administrateur recent aangesteld en wordt thans een actuariel adviseur gezocht. Desondanks blijven de kosten per deelnemer relatief hoog.

Conclusie

Het bestuur handhaaft de huidige situatie in afwachting van de cao-ontwikkelingen en de eventuele mogelijkheden van een BPF voor de zwembadbranche. Als dat geen optie blijkt en de wetgeving met betrekking tot het APF inmiddels is aangenomen, zal onderzocht worden wat de mogelijkheden tot het vormen van een APF zijn.

Amsterdam, 30 juni 2016

Stichting Sportfondsen Pensioenfonds

Drs. R.P. van Leeuwen
Voorzitter bestuur

E.J. Tromp
Secretaris bestuur

S.J. Boer
Bestuurslid

E.T.M. Hermesen
Bestuurslid

J.H.R. v.d. Poel
Bestuurslid

J.C. van Egmond
Bestuurslid

STICHTING SPORTFONDSEN PENSIOENFONDS

JAARREKENING 2015

4 JAARREKENING

4.1 **Balans per 31 december 2015** (Na bestemming van het saldo van baten en lasten)

(* € 1.000)	Ref.	31 december 2015	31 december 2014
ACTIVA			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	1.		
Aandelen		23.418	-
Vastrentende waarden		25.072	-
		48.490	-
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	2.	216.214	210.189
Vorderingen en overlopende activa	3.		
Premies		868	87
Verzekeringsmaatschappijen		9.001	51.299
Overige		1	38
		9.870	51.424
Overige activa	4.		
Liquide middelen		1.077	560
Totaal activa		275.651	262.173

(* € 1.000)	Ref.	31 december 2015	31 december 2014
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	5.		
Algemene reserve		45.984	48.225
Bestemmingsreserve		1.267	1.262
		<u>47.251</u>	<u>49.487</u>
Technische voorzieningen	6.		
Voorziening pensioenverplichtingen		227.964	212.542
Overige schulden en overlopende passiva	7.	436	144
Totaal passiva		<u>275.651</u>	<u>262.173</u>

4.2 Staat van baten en lasten over 2015

(* € 1.000)	Ref	2015	2014
BATEN			
Premiebijdragen	8	5.154	4.335
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	9	769	-
Baten uit herverzekering	10	7.825	15.088
Overige baten	11	93	650
		<u>13.841</u>	<u>20.073</u>
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	12	-5.665	-5.227
Pensioenuitvoeringskosten	13	-1.021	-897
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor rekening pensioenfonds	14		
Pensioenopbouw		-6.287	-4.993
Toeslagen		102	-4.380
Rentetoevoeging		-348	-670
Onttrekking pensioenuitkeringen		5.618	5.157
Onttrekking uitvoeringskosten		847	895
Wijziging marktrente		2.357	-34.710
Vervallen driemaandsmiddeling		-8.936	-
Wijziging UFR-methodiek		-4.724	-
Overdracht van rechten		50	-230
Overige mutaties		-597	581
Vorming kostenvoorziening		-3.522	-
Wijziging grondslagen		-	692
		<u>-15.422</u>	<u>-37.658</u>
Saldo overdracht van rechten	15	7	-49
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	16	6.025	35.305
Overige lasten	17	-	-5.283
		<u>-16.076</u>	<u>-13.809</u>
Saldo van baten en lasten		-2.235	6.264

4.3 Bestemming van het saldo van baten en lasten

(* € 1.000)	2015	2014
Mutatie reserve technische winstdeling	6	504
Algemene reserve	-2.241	5.760
	<u>-2.235</u>	<u>6.264</u>

4.4 Kasstroomoverzicht over 2015

(* € 1.000)	2015	2014
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	4.374	4.451
Ontvangen waardeoverdrachten	73	-
Betaalde pensioenuitkeringen	-5.665	-
Betaalde waardeoverdrachten	-73	-
Ontvangen uitkeringen van herverekeraars	7.825	-
Betaalde premies herverekering	79	-3.621
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-722	-475
Overige	-6.765	-
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	-874	355
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	51.852	-
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	256	31
Aankopen beleggingen	-50.693	-
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-24	-
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	1.391	31
Mutatie liquide middelen	517	386
Verloop liquide middelen		
Stand 1 januari	560	174
Stand 31 december	1.077	560
Mutatie liquide middelen	517	386

4.5 Toelichting behorende tot de jaarrekening 2015

4.5.1 Inleiding

Stichting Sportfondsen Pensioenfonds ('het fonds'), statutair gevestigd te Amsterdam, is opgericht in 1943. De laatste statutenwijziging was op 22 september 2014. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 4141200170.

Het fonds is een ondernemingspensioenfonds en stelt zich ten doel het verlenen van pensioenen aan deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden van de aangesloten ondernemingen en aan hen, die door de arbeid van bedoelde deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden worden of werden onderhouden.

4.5.2 Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ610).

Het bestuur heeft op 30 juni 2016 de jaarrekening opgemaakt.

4.5.3 Toelichtingen

Verzekering

Het pensioenfonds heeft tot 31 december 2014 zijn pensioenregeling verzekerd bij Aegon Levensverzekering N.V. Het verzekeringstechnische risico is ondergebracht in een garantieovereenkomst die is ingegaan op 1 januari 2010 en een looptijd heeft tot 31 december 2014. De verzekeringsmaatschappij garandeert levenslang de op 31 december 2014 gefinancierde pensioenen.

Het pensioenfonds deelde tot 31 december 2014 in de technische resultaten welke de verzekeraar behaalde. Jaarlijks werd het resultaat op sterfte, arbeidsongeschiktheid en mutaties vastgesteld en gereserveerd. Op de einddatum van de overeenkomst heeft het fonds recht op een aandeel van 70% in het gecumuleerde en opgerente technische resultaat. Een eventueel negatief technisch resultaat komt ten laste van de verzekeringsmaatschappij. Er is nog geen definitieve afrekening van het technisch resultaat over de contractperiode 2010 tot en met 2014. De resultaten op arbeidsongeschiktheid, inclusief vrijval uitlooprisico, in de jaren 2015 en 2016 worden in de technische winstdeling betrokken. Vanaf 1 januari 2015 is technische winstdeling niet meer van toepassing.

De verzekeraar heeft de tegenover de pensioenverplichtingen aangehouden beleggingen ondergebracht in een gesepareerd beleggingsdepot. Hierdoor ontvangt het pensioenfonds jaarlijks de overrente die met dit gesepareerd beleggingsdepot wordt gerealiseerd. Eventuele negatieve overrente wordt echter niet bij het pensioenfonds in rekening gebracht, maar inclusief 4% intrest, doorgeschoven naar het volgende verslagjaar.

Negatieve overrente

De (opgerente) negatieve overrente binnen het garantiecontract met verzekeraar Aegon bedraagt ultimo 2015 nihil (2014: nihil). Hierbij is reeds rekening gehouden met de verrekening van de overrente over het lopende boekjaar. Omdat er sprake is van een garantiecontract, wordt negatieve overrente niet rechtstreeks ten laste van het pensioenfonds gebracht, maar verrekend met mogelijke positieve toekomstige overrentes (na aftrek van de intrestbijschrijving aan het vrije vermogen). Voor deze intrestgarantie die met verzekeraar is overeengekomen, is een garantievergoeding verschuldigd.

Technische winstdeling

De technische winstdeling wordt jaarlijks in het resultaat van het pensioenfonds verantwoord (op het moment van ontstaan) en niet op het moment van uitkering na afloop van de winstdelingsperiode (1 januari 2015). Het 70% aandeel in het door de verzekeraar gereserveerde (opgerente) technisch resultaat bedraagt ultimo boekjaar 2015 € 1.267 aangezien sprake is van een positief cumulatief technisch resultaat tot en met boekjaar 2015 (ad € 6). Het gaat hierbij om een voorwaardelijke niet direct opeisbare vordering. Het jaarlijkse aandeel in het technisch resultaat wordt vanuit de winstbestemming toegevoegd c.q. onttrokken aan de 'Reserve technische winstdeling' (voor zover sprake is van een gecumuleerd positief technisch resultaat over de lopende winstdelingsperiode). In 2016 kunnen nog resultaten voortvloeien in verband met uitlooprisico zieke deelnemers. Daarom wordt het technisch resultaat per 1 januari 2017 beschikbaar gesteld. Technische winstdeling is onder het contract vanaf 1 januari 2015 niet meer van toepassing.

4.5.4 Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Alle bedragen zijn vermeld in duizenden Euro's.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk kunnen worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Door het bestuur gevormde oordelen bij toepassing van de grondslagen die belangrijke gevolgen hebben voor de jaarrekening, en schattingen die een aanmerkelijk risico in zich bergen van materiële aanpassingen in het volgende jaar zijn vermeld in de toelichting.

Schattingswijzigingen

Gedurende het jaar 2015 zijn de volgende schattingswijzigingen doorgevoerd:

- ✓ Vervallen driemaandsmiddeling in RTS, stijging voorziening € 8.936
- ✓ Wijziging UFR-systematiek, stijging van de voorziening € 4.724

Opname in de balans of staat van baten en lasten

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de rekening van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar Euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Het fonds heeft ultimo 2015 de volgende beleggingen in vreemde valuta:

(* € 1.000)	Koers per 31 december 2015	2015	2014
GBP	0,737050	1.785	-
JPY	130,676450	1.468	-
USD	1,086300	14.100	-
Overig		<u>3.600</u>	<u>-</u>
		20.953	-

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

De actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde, van niet beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is bepaald door de uitgevende instelling.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijd.

Herverzekeringen

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet.

Vorderingen uit herverzekeringscontracten die classificeren als garantiecontracten worden gelijkgesteld aan de hiertegenover staande voorziening voor pensioenverplichtingen.

Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar.

In de toelichting op de balans dient, indien sprake is van een verzekeringscontract waarvoor een gesepareerd beleggingsdepot wordt aangehouden, het verloop van de beleggingen zichtbaar te worden gemaakt. Voor de grondslagen van die verloopoverzichten gelden de volgende waarderingsgrondslagen:

Obligaties, hypotheek en aandelen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Voor de participaties in Aegon fondsen betekent dit, dat de intrinsieke waarde per participatie als basis voor de berekening van de actuele waarde wordt gehanteerd.

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.

Alle resultaten, zowel gerealiseerde als ongerealiseerde, worden onmiddellijk ten gunste respectievelijk ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Vorderingen en overlopende activa

Voor zover noodzakelijk is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten (ook voor indexatiebesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

Marktrente: gebaseerd op de rentetermijnstructuur zoals maandelijks gepubliceerd door DNB, voor 2015 gemiddeld 1,7%.

- ✓ Volgens de Prognosetafel AG 2014 (zoals gepubliceerd door het AG), startjaar 2016, waarbij rekening is gehouden met ervaringssterfte door het toepassen van correctiefactoren op de sterftekansen die Mercer (Nederland) B.V. heeft vastgesteld voor inkomensklassen “midden”.
- ✓ Gehuwdheidsfrequenties: Zoals gepubliceerd bij de overlevingstafels van het AG over de waarnemingsperiode 1980-1985. Voor het uitruilbare nabestaandenpensioen is de gehuwdheidsfrequentie op pensioenleeftijd 67 gelijk aan 1.
- ✓ Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw.
- ✓ De contante waarde van de vrijgestelde toekomstige pensioenopbouw is voor 100% opgenomen in de TV.
- ✓ Kostenopslag ter grootte van 1,75% van de technische voorziening met betrekking tot het garantiecontract in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.
- ✓ De voorziening voor uitvoeringskosten is bestemd voor het geval de aangesloten onderneming op enig moment zou besluiten de pensioenregeling niet langer bij het fonds onder te brengen. Deze voorziening bedraagt bij aanvang € 3.522.000.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

4.5.5 Toelichting op de balans

Beleggingen voor risico van het pensioenfonds (1)

Aandelen

(* € 1.000)	2015	2014
Stand per 1 januari	-	-
Aankopen	24.583	-
Verkopen	-	-
Herwaardering	-1.165	-
Stand per 31 december	23.418	-

De aandelenbeleggingen kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

(* € 1.000)	2015	2014
Beleggingsinstellingen	23.418	-
Stand per 31 december	23.418	-

Vastrentende waarden

(* € 1.000)	2015	2014
Stand per 1 januari	-	-
Aankopen	26.110	-
Verkopen	-553	-
Herwaardering	-485	-
Stand per 31 december	25.072	-

De beleggingen in vastrentende waarden kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

(* € 1.000)	2015	2014
Beleggingsinstellingen	25.072	-
Stand per 31 december	25.072	-

Op basis van het zogenaamde doorkijkprincipe kunnen de beleggingen als volgt worden onderverdeeld:

(* € 1.000)	2015	2014
Vastgoed	585	-
Aandelen	17.444	-
Vastrentende waarden	27.733	-
Hedge funds	3.353	-
Currency overlay	-77	-
Overige beleggingen	-970	-
Producten voor renteaftdekking	422	-
Stand per 31 december	48.490	-

Indeling naar waarderingsniveau

Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingsmethoden dienen de beleggingen te worden ingedeeld naar drie verschillende waarderingsniveaus:

Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt;

Niveau 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata;

Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

In de onderstaande tabel is de verdeling naar waarderingsniveau weergegeven:

(* € 1.000)	2015	2014
Niveau 1	-	-
Niveau 2	48.490	-
Niveau 3	-	-
Stand per 31 december	48.490	-

De beleggingsfondsen zijn geclassificeerd als niveau 2 of 3 afhankelijk van de onderliggende beleggingen. Vrijwel alle Aegon beleggingsfondsen kennen een dagelijkse intrinsieke waardebepaling, dagelijkse toe- en uittredingsmomenten en hebben voornamelijk beursgenoteerde stukken in portefeuille. Hierdoor hebben de beleggingsfondsen meer het karakter van een niveau 1 belegging. Doordat de beleggingsfondsen zelf geen beursnotering kennen, worden de Aegon beleggingsfondsen als niveau 2 geclassificeerd.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen (2)

(* € 1.000)	2015	2014
Garantiecontract	216.214	210.189

Het aandeel van herverzekeraar in de technische voorzieningen is contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur van de actuele nominale marktrente per 31 december zoals gepubliceerd door DNB.

Het betreft nominale pensioenen uit het garantiecontract met Aegon. Op basis van de kredietwaardigheid van de verzekeraar is geen afslag voor het kredietrisico opgenomen. De technische winstdeling is per 1 januari 2015 komen te vervallen. De resultaten op arbeidsongeschiktheid (inclusief vrijval uitlooprisko) in de jaren 2015 en 2016 worden in de technische winstdeling over de jaren 2010 tot en met 2014 betrokken. Beleggingsresultaten komen, indien positief, ten gunste van het pensioenfonds. Indien deze negatief zijn wordt het negatieve resultaat op de balans van het depot geactiveerd. Toekomstige positieve resultaten worden eerst aangewend om geactiveerde negatieve resultaten te verrekenen.

Bij dit contract is een gesepareerd beleggingsdepot geopend waarin de beleggingsportefeuille de volgende samenstelling en het volgende verloop kent (bedragen op marktwaarde).

Totaal beleggingen gesepareerd beleggingsdepot

(* € 1.000)	2015	2014
Aandelen	51.443	61.108
Vastrentende waarden	98.508	138.503
Derivaten	20.059	22.648
Beleggingsvorderingen	-302	-334
Stand per 31 december	169.708	221.925

In de onderstaande tabel is de verdeling naar waarderingsniveau weergegeven:

(* € 1.000)	2015	2014
Niveau 1	-	-
Niveau 2	170.010	222.259
Niveau 3	-	-
Stand per 31 december	170.010	222.259

De beleggingsfondsen zijn geclassificeerd als niveau 2 of 3 afhankelijk van de onderliggende beleggingen. Vrijwel alle Aegon beleggingsfondsen kennen een dagelijkse intrinsieke waardebepaling, dagelijkse toe- en uittredingsmomenten en hebben voornamelijk beursgenoteerde stukken in portefeuille. Hierdoor hebben de beleggingsfondsen meer het karakter van een niveau 1 belegging. Doordat de

beleggingsfondsen zelf geen beursnotering kennen, worden de Aegon beleggingsfondsen als niveau 2 geclassificeerd.

Aandelen

(* € 1.000)	2015	2014
Stand per 1 januari	61.108	61.872
Aankopen	5.236	929
Verkopen	-16.654	-7.949
Herwaardering	1.753	6.256
Stand per 31 december	51.443	61.108

De aandelenbeleggingen kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

(* € 1.000)	2015	2014
Aandelenbeleggingsfondsen	51.443	61.108
Stand per 31 december	51.443	61.108

Vastrentende waarden

(* € 1.000)	2015	2014
Stand per 1 januari	161.151	123.094
Aankopen	18.929	38.870
Verkopen	-56.329	-21.193
Herwaardering	-5.184	20.380
Stand per 31 december	118.567	161.151

De vastrentende waarden kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

(* € 1.000)	2015	2014
Credit Funds	19.309	23.388
Hypotheekfondsen	18.483	22.292
Obligatiebeleggingsfondsen	60.716	92.823
Overige vastrentende papieren	20.059	22.648
Stand per 31 december	118.567	161.151

De beleggingsvorderingen kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

(* € 1.000)	2015	2014
Liquide middelen (t.a.v. beleggingen)	-302	-334
Stand per 31 december	-302	-334

De derivaten kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

(* € 1.000)	2015	2014
Rentederivaten	-	22.648
Stand per 31 december	-	22.648

Ten aanzien van het verzekeringscontract gelden de volgende bepalingen na de contractsbeëindiging:

De lopende verzekeringen zijn premievrij gemaakt, waarbij de uitkeringsgarantie voor de volle duur van de verzekeringen blijft gelden. De voor deze garantie verschuldigde vergoeding zal ten laste van de overrente worden gebracht; indien de overrente in enig jaar niet toereikend is om de garantievergoeding te financieren, zullen deze niet in rekening worden gebracht, maar worden behandeld als negatieve overrente en worden verrekend met toekomstige positieve overrente.

Het systeem van technische winstdeling is per 1 januari 2015 komen te vervallen. De resultaten op arbeidsongeschiktheid (inclusief vrijval uitlooprisico) in de jaren 2015 en 2016 worden in de technische winstdeling over de jaren 2010 tot en met 2014 betrokken.

Vorderingen en overlopende activa (3)

(* € 1.000)	2015	2014
Premies	868	87
Vordering AEGON	5.591	50.237
Overrente AEGON	2.154	-
Te vorderen technisch resultaat AEGON	1.267	1.262
Schuld Zwitserleven	-11	-
Overige	1	38
Stand per 31 december	7.548	51.424

Alle overige vorderingen, met uitzondering van het te vorderen technisch resultaat AEGON, hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar. Op de te vorderen premies is geen voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

Het te vorderen technisch resultaat betreft de winstdelingsperiode 2010 tot en met 2014. In 2016 kunnen nog resultaten voortvloeien in verband met uitlooprisico zieke deelnemers. Daarom wordt het technisch resultaat per 1 januari 2017 beschikbaar gesteld.

Overige activa (4)

(* € 1.000)	2015	2014
Liquide middelen	1.077	560

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.

Stichtingskapitaal en reserves (5)

Algemene reserve

(* € 1.000)	2015	2014
Stand per 1 januari	48.225	42.465
Resultaat boekjaar	-2.241	5.760
Stand per 31 december	45.984	48.225

Bestemmingsreserve

(* € 1.000)	2015	2014
Stand per 1 januari	1.261	757
Resultaat boekjaar	6	504
Stand per 31 december	1.267	1.261

De bestemmingsreserve betreft de reserve technische winstdeling.

Solvabiliteit

(* € 1.000)	2015	2014
Minimaal vereist eigen vermogen	8.263	224
Vereist eigen vermogen	4.637	224

Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van een standaard model.

De dekkingsgraad is ultimo jaar als volgt:

	2015	2014
Nominale dekkingsgraad	120,7%	123,3%
Reële dekkingsgraad	96,5%	-
Beleidsdekkingsgraad	118,4%	-

De dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

(* € 1.000)	Vermogen	Technische Voorzieningen	Dekkingsgraad
Stand per 1 januari	262.029	212.542	123,3%
Toename of afname	13.186	15.422	
Stand per 31 december	275.215	227.964	120,7%

Technische voorzieningen (6)

(* € 1.000)	2015	2014
Eigen beheer	11.750	2.353
Herverzekeringsdeel	216.214	210.189
Stand per 31 december	227.964	212.542

Het mutatieoverzicht voor de voorziening voor pensioenverplichtingen uit hoofde van de in eigen beheer gehouden verplichtingen is als volgt:

(* € 1.000)	2015	2014
Stand per 1 januari	2.353	-
Pensioenopbouw	6.287	803
Indexering en overige toeslagen	-102	2.353
Rentetoevoeging	8	-
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-747	-803
Wijziging marktrente	-105	-
Vervallen driemaandsmiddeling	126	-
Wijziging UFR-methodiek	374	-
Saldo van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten	-	-
Mutaties	34	-
Vorming kostenvoorziening	3.522	-
Wijziging actuariële grondslagen	-	125
Stand per 31 december	11.750	2.353

Het mutatieoverzicht voor de voorziening voor pensioenverplichtingen uit hoofde van het garantiecontract is als volgt:

(* € 1.000)	2015	2014
Stand per 1 januari	210.189	174.884
Pensioenopbouw	-	4.190
Indexering en overige toeslagen	-	2.027
Rentetoevoeging	340	670
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-5.618	-5.157

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-100	-92
Wijziging marktrente	-2.270	34.710
Vervallen driemaandsmiddeling	8.810	-
Wijziging UFR-methodiek	4.350	-
Saldo van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten	-50	230
Mutaties	563	-581
Wijziging actuariële grondslagen	-	-692
Stand per 31 december	216.214	210.189

Voor een toelichting op de verschillende posten wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten lasten.

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

(* € 1.000)	2015	2014
Actieve en arbeidsongeschikte deelnemers	76.841	75.163
Pensioengerechtigden	94.991	92.197
Gewezen deelnemers	52.610	45.182
Kostenvoorziening	3.522	-
Stand per 31 december	227.964	212.542

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De hoofdpensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 67 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,788% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan 12 maandsalarissen plus vakantietoeslag, de dertiende maand en het salaris over de meeruren onder aftrek van een franchise. De franchise wordt jaarlijks vastgesteld. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Het nabestaandenpensioen is op risicobasis verzekerd en bedraagt 70% van het te bereiken ouderdomspensioen. Het wezenpensioen bedraagt 14% van het te bereiken ouderdomspensioen. Deelname aan de regeling is mogelijk voor alle werknemers met een arbeidsovereenkomst. Jaarlijks beslist het bestuur van het fonds de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling als een uitkeringsovereenkomst.

Toeslagverlening

Het Bestuur heeft in 2015 besloten om, gezien de financiële situatie van het fonds, de pensioenaanspraken van actieven resp. inactieven per 1 januari 2016 niet aan te passen. Per 1 januari 2015 zijn de rechten van de actieven en inactieven verhoogd met 2,0%. Het pensioenfonds heeft geen uitgewerkt plan om de pensioenen jaarlijks te verhogen.

Overige schulden en overlopende passiva (7)

(* € 1.000)	2015	2014
Accountantskosten	32	32
Actuariskosten	63	3
Administratievergoeding	-	28
Advieskosten	22	43
Nog te betalen overgedragen pensioenverplichtingen	8	8
Dienstverlening Sportfondsen Nederland B.V.	277	-
Overige schulden	34	30
Stand per 31 december	436	144

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

4.5.6 Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op de opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

(* € 1.000)	Vermogen	T. Voorziening	Dekkings- graad
Stand per 1 januari	262.029	212.542	123,3%
Toename of afname	13.186	15.422	
Stand per 31 december	275.215	227.964	120,7%

Het overschot op nFTK-grondslagen is als volgt:

(* € 1.000)	2015		2014
Voorziening pensioenverplichtingen	227.964	(a)	212.542
Buffers:			
S1 Renterisico	174		-
S2 Risico zakelijke waarden	2.053		-
S3 Valutarisico	18		-
S4 Grondstoffenrisico	-		-
S5 Kredietrisico	398		-
S6 Verzekeringstechnisch risico	750		-
S10 Actief beheer risico	-		-
Overig risico: 1% over TV garantiecontract	2.162		-
Correlatie-effect	-918		-
Totaal S (vereiste buffers) ⁸	4.637	(b)	224
Vereist vermogen	232.601	(a+b)	212.766
Aanwezig vermogen	275.215		262.029
Overschot	42.614		49.263

Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds de standaardmethode toe. Voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische asset mix.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- ✓ Beleggingsbeleid;
- ✓ Premiebeleid;
- ✓ Herverzekeringsbeleid;
- ✓ toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in periodiek door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid.

⁸ Ultimo boekjaar 2014 is het Minimaal Vereist Eigen Vermogen gelijk gesteld aan 25% van de jaarlijkse uitvoeringskosten. Het totaal van de uitvoeringskosten bedroeg € 897. Op basis hiervan bedroeg het Minimaal Vereist Eigen Vermogen € 224. Het Vereist Eigen Vermogen is gelijk gesteld aan het Minimaal Vereist Eigen Vermogen.

De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's.

Marktrisico

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het prijs(koers)risico, valutarisico en het renterisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op regelmatige basis beheerst door het dagelijks bestuur in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall-marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

Prijsrisico

Prijsrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop kan het prijsrisico worden gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

Valutarisico

Het totaalbedrag dat niet in euro's is belegd bedraagt ultimo 2015 circa € 20.953. Besloten is om overwegend te beleggen in Euro gerelateerde beleggingen of beleggingsfondsen, waarin het valutarisico is afgedekt. Indien in de beleggingsfondsen toch valutarisico aanwezig is, dan wordt de exposure naar US dollars, Britse ponden en Japanse yen afgedekt.

De beleggingen in vreemde valuta kunnen per categorie als volgt worden gespecificeerd:

(* € 1.000)	2015
GBP	1.785
JPY	1.468
USD	14.100
Overig	3.600
	20.953

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

(* € 1.000)	2015
Duration vastrentende waarden	5,8
Duration pensioenverplichtingen eigen beheer	25,9
Duration pensioenverplichtingen garantiecontract	17,0
Duration totale pensioenverplichtingen	16,9

Op balansdatum is de duration van de beleggingen binnen het eigen beheer aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen (die is gestegen ten gevolge van de toegenomen levensverwachting). Er is derhalve sprake van een zogenaamde “duration-mismatch”. Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur) daalt, de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt. Het bestuur is zich van deze situatie bewust en zal zodra de markt, die onzeker is, zich er voor leent de duration van de vastrentende waarden verhogen. Uitgangspunt van het beleggingsbeleid is een renteafdekking van 70%. De bandbreedte voor de rente afdekking is 60% - 80%.

In 2016 is besloten over te gaan tot het volgende dynamische renteafdekkingsbeleid :

Rente (euro swaprente 30-jaars)	Streefpercentage renteafdekking (op basis van waarde verplichtingen op basis van marktrente)	Toegestane bandbreedte fonds
> 3,0%	70%	60% - 80%
2,0% - 3,0%	60%	50% - 70%
1,0% - 2,0%	50%	40% - 60%
< 1,0%	40%	30% - 50%

Kredietrisico

Het kredietrisico, dat wordt gelopen met betrekking tot de financiële instrumenten, bestaat uit het mogelijke verlies dat zal ontstaan wanneer de tegenpartij in gebreke blijft haar contractuele verplichtingen na te komen. Dit risico wordt in beginsel beperkt door gebruik te maken van kredietlimieten per bedrijfstak en per tegenpartij.

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

(* € 1.000)	2015
AAA	7.818
AA	6.956
A	2.877
BBB	4.912
Lager dan BBB	1.725
Geen rating en cash	3.269
	27.557

Als gevolg van een herziening van het Besluit Financieel Toetsingskader pensioenfondsen (Besluit FTK) op 1 februari 2011, is het pensioenfondsen toegestaan het kredietrisico buiten beschouwing te laten bij de berekening van het Vereist Eigen Vermogen en de waardering van de vordering op de verzekeraar op marktwaarde.

Het bestuur heeft gezien de solvabiliteit van Aegon Levensverzekering N.V. besloten om geen kredietafslag te bepalen op de vordering op de verzekeraar ultimo boekjaar.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Inzake het liquiditeitsrisico kan het volgende worden gemeld:

- ✓ De eerste jaren zullen de inkomende premies het niveau van de uitkeringen overtreffen;
- ✓ Ultimo 2015 zijn er voldoende beleggingen, die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van AG-prognosetafel 2014 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds nog geen voldoende voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ("schadereserve"). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

Het fonds heeft arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico op risicobasis middels een stop-loss verzekering verzekerd bij een externe, onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij. (SRLEV N.V.). De herverzekeringsovereenkomst is aangegaan voor een periode van 5 jaar en loopt tot 31 december 2019.

Fondsspecifieke toevoeging op het standaardmodel

Het Vereist Eigen Vermogen wordt bepaald over de beleggingen voor risico van het pensioenfonds en uitgedrukt in een percentage over de totale technische voorziening, dus inclusief de voorziening garantiecontract. Het bestuur heeft besloten om naast het Vereist Eigen Vermogen dat volgt uit het standaardmodel ook een solvabiliteitsbuffer van 1% over de technische voorziening met betrekking tot het garantiecontract aan te houden. Het Vereist Eigen Vermogen wordt dus verhoogd met deze extra buffer.

Toeslagrisico (actuariële risico's)

Het pensioenfonds heeft in de fondsdocumenten het volgende opgenomen over toeslagen: Op de pensioenaanspraken van actieve deelnemers wordt jaarlijks toeslag verleend van maximaal de procentuele stijging van de loonindex (loonsverhoging) volgens de CAO Recreatie.

Op de pensioenaanspraken van gewezen deelnemers en de pensioenrechten van pensioengerechtigden (ingegane pensioenen) wordt jaarlijks toeslag verleend van maximaal de procentuele stijging van de "consumenten prijsindex alle huishoudens".

Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd. Hierbij wordt de te verlenen toeslag gemaximeerd op het percentage dat volgt uit de in het financieel toetsingskader vastgelegde berekeningsmethodiek.

Concentratierisico

Concentratierisico is het risico dat als gevolg van ontoereikende diversificatie binnen de portefeuille een bepaalde ontwikkeling of gebeurtenis een bovengemiddeld effect heeft op de waarde van de portefeuille.

De beleggingsportefeuille van het fonds is zodanig samengesteld dat:

- ✓ er wordt belegd in verschillende asset-categorieën;
- ✓ er wordt binnen aandelen belegd in verschillende regio's, sectoren en ondernemingen
- ✓ er wordt binnen vastrentende waarden belegd in verschillende soorten landen, sectoren en specifieke debiteuren.

Het bovenstaande is erop gericht om concentratierisico zo veel mogelijk uit te sluiten. Verder beleggen de genoemde beleggingsfondsen waarin wordt belegd in een groot aantal verschillende debiteuren/namen; hierdoor is het belang van het fonds in een individuele debiteur zeer gering. Uitzondering hierop is het grote belang per land in Euro Core staatsobligaties. Dit belang is relatief groot en daarnaast kent het fonds een zeer grote allocatie naar Nederlandse en Duitse staat. Het bestuur is hiervan op de hoogte en heeft bewust gekozen voor een dergelijke concentratie, omdat het de meest veilige staatsobligaties (AAA) betreft in Euro.

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

Specifiek financiële instrumenten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt tevens gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt, dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zo veel mogelijk af te dekken. Een van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico.

Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. Bovendien geldt dat zoveel mogelijk wordt gewerkt met onderpand.

4.5.7 Niet in balans opgenomen vorderingen en verplichtingen

Het fonds heeft voor de pensioen- en financiële administratie een uitbestedingsovereenkomst met Appel Pensioenuitvoering B.V. afgesloten. De overeenkomst is op 1 januari 2015 ingegaan voor een termijn van vijf jaar.

Het fonds heeft bij Zwitserleven N.V. een herverzekeringsovereenkomst afgesloten. De gedeeltelijk herverzekerde risico's zijn de risico's van overlijden met betrekking tot het wezenpensioen, de verzekering van het risicokapitaal en de risico's van arbeidsongeschiktheid met betrekking tot de premievrijstelling. Met de herverzekeraar is een stop loss contract overeengekomen. Dit contract is aangegaan voor de periode van 1 januari 2015 tot en met 31 december 2019.

4.5.8 Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen tussen het fonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders.

Transacties met bestuurders

De bestuurders worden beloond volgens de richtlijnen van de SER. Het beloningsbeleid is van toepassing op de bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan. Het beloningsbeleid is door het bestuur vastgesteld conform de richtlijnen van de SER. De door de werkgever benoemde bestuursleden ontvangen geen beloning, behalve de voorzitter waarvoor een aparte regeling is afgesproken.

Er zijn geen leningen verstrekt aan bestuurders noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen fonds en werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling is het volgende relevant:

- ✓ De Werkgever is verplicht deelnemers bij de Stichting aan te melden en bij uitdiensttreding af te melden en de voor uitvoering benodigde gegevens en mutaties in deze gegevens aan de Stichting te leveren.
- ✓ De Werkgever verzoekt aan de aspirant deelnemer de hiervoor genoemde gegevens bij de Stichting in te leveren. Mutaties in het deelnemersbestand worden door de Werkgever periodiek aan de Stichting doorgegeven.
- ✓ De Werkgever informeert de Stichting binnen 10 dagen over een wijziging van de pensioenovereenkomst. De informatie dient schriftelijk te worden verstrekt en een volledige opsomming te bevatten van de overeengekomen wijzigingen.

4.5.9 Toelichting op de staat van baten en lastenPremiebijdragen van werkgever en werknemers (8)

(* € 1.000)	2015	2014
Werkgever	2.614	2.142
Werknemers	2.540	2.157
VUT-premie	-	36
	5.154	4.335

De totale bijdrage van werkgever en werknemers bedraagt 22,0% (2014: 19,4%) van de som van de pensioengrondslagen.

Kostendeekkende premie

(* € 1.000)	
Zuiver kostendeekkende premie	7.669
Gedempte kostendeekkende premie	5.116
Ontvangen (feitelijke) pensioenpremie	5.154

Samenstelling zuiver kostendeekkende premie:

(* € 1.000)	
1. Actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking tijdens het boekjaar in verband met de aangroei van pensioenverplichtingen	5.540
2. Opslag voor het bij de aangroei van pensioenverplichtingen behorende vereist eigen vermogen	1.108
3a. Opslag voor uitvoeringskosten in boekjaar	747
3b. Verlies op uitvoeringskosten	274
4. Actuarieel benodigde premie met betrekking tot de voorwaardelijke onderdelen van de pensioenregeling (met inachtneming van de geformuleerde ambitie en de afgesproken wijze van financieren)	-
5. Kostendeekkende premie = 1 + 2 + 3 + 4	7.669

Gedempte kostendeekkende premie:

(* € 1.000)	
1. Actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking tijdens het boekjaar in verband met de aangroei van pensioenverplichtingen	2.387
2. Opslag voor het bij de aangroei van pensioenverplichtingen behorende vereist eigen vermogen (met inachtneming van de geformuleerde ambitie en de afgesproken wijze van financieren)	477
3a. Opslag voor uitvoeringskosten in boekjaar	747
3b. Verlies op uitvoeringskosten	274
4. Actuarieel benodigde premie met betrekking tot de voorwaardelijke onderdelen van de pensioenregeling (met inachtneming van de geformuleerde ambitie en de afgesproken wijze van financieren)	1.231
5. Gedempte kostendeekkende premie = 1 + 2 + 3 + 4	5.116

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds (9)

(* € 1.000)	2015	2014
Herwaarderingsresultaten aandelen	-1.165	-
Herwaarderingsresultaten vastrentende waarden	-485	-
Intrest	225	-
Rendement AEGON	2.218	-
Kosten toegerekend aan beleggingen	-24	-
	769	-

Baten uit herverzekering (10)

(* € 1.000)	2015	2014
Uitkering uit hoofde van herverzekering:		
Ouderdomspensioen	4.420	4.136
Prepensioen	374	351
Partnerpensioen	816	662
Wezenpensioen	8	9
Afkopen	47	70
Uit te keren overrente AEGON	2.154	9.356
Uitkering technische winstdeling AEGON	6	504
	7.825	15.088

De post uit te keren overrente AEGON is als volgt samengesteld:

(* € 1.000)	2015	2014
Overrente	2.325	9.250
Beheerkosten (inclusief omvangskorting)	123	106
Garantiekosten	-294	-
	2.154	9.356

Overige baten (11)

(* € 1.000)	2015	2014
Intrestbaten	-	556
Verrekening excassokosten	-	94
Diverse baten	14	-
Herverzekeringspremies en koopsommen	79	-
	93	650

Pensioenuitkeringen (12)

(* € 1.000)	2015	2014
Ouderdomspensioen	4.794	4.486
Partnerpensioen	816	662
Wezenpensioen en afkopen	55	79
	5.665	5.227

Pensioenuitvoeringskosten (13)

(* € 1.000)	2015	2014
Kosten dienstverlening Sportfondsen Nederland ⁹	241	282
Accountantskosten	27	35
Actuaris- en advieskosten	249	153
Administratiekosten ¹⁰	363	374
Bestuurskosten	57	26
Juridische kosten	38	-
Kosten toezichthouders	13	13
Visitatiekosten	16	-
Overige kosten	17	13
	1.021	897

⁹ Inclusief een BTW teruggave van 49 uit 2014.

¹⁰ Inclusief 124 implementatiekosten.

Honoraria accountant (Mazars Paardekooper Hoffman Accountants N.V.)

(* € 1.000)	2015	2014
Controle van de jaarrekening	27	35
Andere niet controle diensten	-	-
	<u>27</u>	<u>35</u>

Aantal personeelsleden

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst.

Bezoldiging bestuurders

De bestuurders worden beloond volgens de richtlijnen van de SER. Het beloningsbeleid is van toepassing op de bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan. Het beloningsbeleid is door het bestuur vastgesteld conform de richtlijnen van de SER. De door de werkgever benoemde bestuursleden ontvangen geen beloning, behalve de voorzitter waarvoor een aparte regeling is afgesproken.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Wijziging overige actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële geschiktheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikend van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds (14)

(* € 1.000)	2015	2014
Toename		
- Benodigde interest	348	670
- Benodigd voor pensioenopbouw	6.287	4.993
- Indexering en overige toeslagen	-102	4.380
- Inkomende waardeoverdrachten	40	550
Afname		
- Vrijval excassokosten	-100	-92
- Uitvoeringskosten beschikbaar uit premie	-747	-803
- Uitgaande waardeoverdrachten/afkopen	-160	-410
- Uitkeringen	-5.618	-5.157
Wijziging		
- Wijziging marktrente	-2.375	34.710
- Vervallen driemaandsmiddeling	8.936	-
- Wijziging UFR-methodiek	4.724	-
- Overige mutaties	667	-491
- Vorming kostenvoorziening	3.522	-
- Wijziging actuariële grondslagen	-	-692
	15.422	37.658

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaanden pensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen

De pensioenverplichtingen zijn opgerent tegen de rentetermijnstructuur van de actuele marktrente per 31 december zoals gepubliceerd door DNB. Voor 2015 is dit gemiddeld 1,7% (2014: 1,87%).

Onttrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

Onttrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariëel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Saldo overdracht van rechten (15)

(* € 1.000)	2015	2014
Inkomende waardeoverdrachten	73	9
Uitgaande waardeoverdrachten	-66	-208
	<u>7</u>	<u>-199</u>

Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen (16)

(* € 1.000)	2015	2014
Toename		
- Benodigde interest	340	670
- Benodigd voor pensioenopbouw	-	4.190
- Indexering en overige toeslagen	-	2.027
- Inkomende waardeoverdrachten	40	550
Afname		
- Vrijval excassokosten	-100	-92
- Uitgaande waardeoverdrachten/afkopen	-160	-410
- Uitkeringen	-5.618	-5.157
Wijziging		
- Wijziging marktrente	-2.270	34.710
- Vervallen driemaandsmiddeling	8.810	-
- Wijziging UFR-methodiek	4.350	-
- Overige mutaties	633	-491
- Wijziging actuariële grondslagen	-	-692
	<u>6.025</u>	<u>35.305</u>

Overige lasten (17)

(* € 1.000)	2015	2014
Kosten pensioenopbouw	-	5.283
Overige	-	-
	<u>-</u>	<u>5.283</u>

4.5.10 Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

5 OVERIGE GEGEVENS

5.1 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN. Het voorstel is opgenomen in hoofdstuk 4.3.

5.2 Verwachte wijzigingen in het komend jaar

In het verslagjaar 2016 zullen geen wijzigingen in de pensioenregeling doorgevoerd anders dan het fiscaal maximale pensioengevende salaris en het franchise bedrag. Deze wijzigingen hebben geen gevolgen voor de cijfers 2015.

5.3 Gebeurtenissen na balansdatum

Op 23 juni 2016 heeft de Britse bevolking met een referendum geheel onverwacht besloten tot een 'Brexit', een vertrek uit de Europese Unie. De precieze gevolgen zullen nog duidelijk moeten worden, maar na de uitslag zijn de aandelenbeurzen flink gekelderde.

5.4 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Sportfondsen Pensioenfonds te Amsterdam is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een Actuariële Verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2015.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds. Omdat Mercer (Nederland) B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Mercer (Nederland) B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op 0.2%. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven 41 duizend euro te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- ✓ de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- ✓ de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- ✓ het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met de balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum ten minste gelijk aan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is 118,4%.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende, daarbij in aanmerking genomen dat de mogelijkheid tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt is.

Amstelveen, 30 juni 2016

Drs. E.L. van den Doel AAG
verbonden aan Mercer (Nederland) B.V.

5.5 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds

VERKLARING BETREFFENDE DE JAARREKENING

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2015 van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds statutair gevestigd te Amsterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en de staat van baten en lasten over 2015 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN HET BESTUUR

Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het verslag van het bestuur, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE ACCOUNTANT

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschatting neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van het pensioenfonds gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

OORDEEL BETREFFENDE DE JAARREKENING

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds per 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

VERKLARING BETREFFENDE OVERIGE BIJ OF KRACHTENS DE WET GESTELDE EISEN

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld en of de door Titel 9 van Boek 2 BW vereiste overige gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Rotterdam, 30 juni 2016

Mazars Paardekooper Hoffman accountants N.V.

w.g. O. Opzitter RA